

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Serioși nefracate nu se pri-
mesc. — Manuscrisul nu se
retrimit.

INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la armăturile
BUREAUL DE ANUNȚURI:
la Viena: la K. Duker Nachf.
Nrx. Augenthaler & Emmerich Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
polik Nachf., Anton Oppelk.
la Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bornat, Iuliu
Leopold (VII Erszébet-körut).

PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o serie garmond pe o colonă
10 bani pentru o publicare. —
Publicări mai dese după tari-
fa și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminecă 2).

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumără la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-rii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. seria
L: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dăsul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor., pe
luni 6 cor. — Un exemplar
10 bani. — Atât abonamentele
cât și inserțiile sunt a se
plăti înainte.

Nr. 8. — Anul LXVI.

Brașov, Duminecă 12 (25) Ianuarie

1903.

Ce poate aduce viitorul?

Anul acesta, care s'a introdus cu o iernă aspră, cum n'am mai pomenit de mult, pare că are să ne aducă încă în toate privințele mari surprize.

Speranța ce-o nutresc agricultorii noștri, că acest an va fi mănos, se dea Dumneșu să se împlinescă pe deplin! Fi-va însă tot așa de mănos în îndreptarea stărilor politice dinăuntru și din afară, în ștergerea lacrimilor celor asupriți de sorțe, a celor nedreptățiți și nemulțumiți și în mângăierea popoarelor, cari luptă pentru esistența națională și pentru libertatea lor?

E prea scurt timpul de un-spre-dece luni, căci una aprôpe a trecut, pentru a face toate minuni. Ar fi de ajuns însă ca în acest timp să se facă un început de schimbare spre mai bine, să pornescă lucrurile pe un alt văgaș, pe care se potă ajunge la o situațiune mai bună și priincioasă.

Incurcăturile dinăuntru sunt destul de mari, pentru-ca să se potă aștepta un desnodământ al crizei dualismului, prin care să se producă o schimbare de sistem, ce ar pută să favorizeze cauza celor asupriți, dând nutrement speranțelor în izbânda ei deplină.

S'a vădut și s'a dovedit și în zilele ultime, că cu toate amenințările de a se rupe de Austria. Ungurii de la putere țin foarte mult de a sustine mai departe legătura dualistă cu acest stat, fiind-că — vorba lui Mocsary — numai astfel ei pot să continue politica de maghiarizare violentă; dăr independența țării nu o vor pută dobândi de cât numai făcând dreptate naționalităților și împacându-se cu ele.

Dăr dualismul nu va mai pută dăinui mult, decă nu se va pută face o împacare a națiunilor din Austria pe baza lui. Trei-deci și cincă de ani de încercări și esperimentări au fost, credem, de ajuns

ca ori-ce om cu minte să se convingă, că în țările austriace nu-i posibilă o împacare și consolidare pe bazele de până acuma. Numai introducerea unui sistem federalist ar mai pută îndrepta lucrurile acolo pentru durată, seu că va trebui să urmeze o nouă ediție a absolutismului, care ar fi și mai fatal pentru dualism și pentru Ungaria.

Se potă prin urmare întempla ușor ca Ungaria să fie totu-și în cele din urmă silită de a-o rupe definitiv cu Austria și atunci va sosi momentul fatal. când cei dela cârmă, cari ađi n'au pentru popoarele nemaghiare decăt cuvinte dure de poruncitori în interesul maghiarisării, vor trebui să se trezescă și să se gândească la o sinceră înțelegere cu ele.

Și momentul acesta potă fi încă grăbit prin nise evenimente neașteptate din afară, unde arde focul sub spuză.

Au mai dovedit cei ce ne cârmuesc ađi după recetele lui Banffy, Szell, Wlassics ș. a., că sciu să-și aducă aminte de popoarele nemaghiare, când ajung a fi în strimțore.

S'a dīs, ce e drept, c'a încetat politica șovinistă a lui Banffy, dăr urmașul seu Szell ori cât de mult ar vorbi de „drept și dreptate“, nu se potă rupe de această politică, fără de care maghiarisatorii nici că pot trăi, cum nu potă trăi pescele pe uscat.

Din cauza acēsta guvernul Szell e slab, cum a fost acela al lui Banffy, cu totă gura cea mare ce-o făcea, și, ivindu-se înăuntru, ba potă și în politica din afară, o complicațiune serioasă, el ușor și-ar perde capul cu desăvârșire.

Ce nu-i zidit pe temelie tare și trainică nu potă dăinui, cea dintăi furtună mare potă se-o ducă cu sine. Așa va fi și cu sistemul de ađi care își caută razimul cel mai tare în nenorocita politică de contopire națională, politica forței și a violenței întrebuintată în paguba dezvoltării firești a popoarelor nemaghiare.

Potă sosi odată ceasul din urmă al sistemului de guvernare de ađi. Suntem noi pregătiți pentru a-l întâmpina?

Ētă o întrebare la care trebuie să ne gândim mic și mare, tineri și bătrâni cu totă serioșitatea, spre a 'nțelege odată cum trebuie să ne purtăm și să lucrăm ca să nu trecă peste noi, fără a-l ađi și nelăsând nici o urmă după sine, glasul timpului.

Revista politică.

După încheierea pactului vamal cu Austria, guvernul unguresc se vede pus din nou în fața unei situațiuni grave, asupra căreia se discută viu prin gazete și în cercurile politice. Ađi se începe în dieta din Peșta desbaterea asupra proiectelor de lege militare. S'a dat de-ocamdată uitării bugetul pe 1903, a cărui desbatere ar fi trebuit să se începă acum, și s'a pus la ordinea zilei desbaterea numitelor proiecte, fiind că așa era porunca de sus.

În contra acestor proiecte de lege s'au ridicat și mai înainte voci și proteste foarte serioșe de cătră partidele opoziționiste din dietă, s'au ținut meetinguri numeroșe în cari s'a protestat contra lor, și gazetele s'au ocupat cu ele în chip și formă, combatându-le din toate punctele de vedere, mai ales însă din cauză că se cer din nou țerii jertfe mari pentru militarism, când țera și așa e destul de săracă și când contribuabili înbrăncesc sub povara nenumăratelor dări cătră stat.

Mai este însă un lucru, care i face pe politicianii maghiari din opoziție să combată viu proiectele din cestiune. Lor li-se pare, că în armata comună nu le sunt garantate în de-ajuns tendințele și aspirațiunile de complectă hegemonie de rassă și că limba maghiară ar fi desprețuită în armată. Cer deci reforme de caracter național maghiar, și le cer cu

atâta șgomot și tărăboi, în căts'ar păre, că monarchia are să se clatine din țițini, decă nu li-se vor da.

Planul a fost făcut de mai înainte și în fruntea taberei cu așa dizele postulate seu pretensiuni naționale maghiare în armata comună, il vedem pe însuși groful Albert Apponyi, presidentul dietei. Într'un memorandum ce și l'a împărțit cu ministrul president Szell și cu alți căți-va membri din sinul guvernului, Apponyi nu cere, de pildă, nici mai mult nici mai puțin, de cât că „în viitor nici un supus ungar să nu potă dobândi rang de oficer în armata comună, decă nu va sci unguresce“. Mai sunt și altele, ca „înființarea de regimente cu timbru curat național (maghiar), cari să fie compuse din soldați de naționalitate nemaghiară“ și să se formeze cât mai multe regimente, în care, „limba regimentului să potă fi cea maghiară“ etc.

Planul acesta cu pretensiunile lui șoviniste, a fost descoperit însă înainte de vreme în colonele unei foi din Viena, — din care cauză mare e turburarea și consternarea în cercurile guvernamentale și guvernamentale.

Într'aceea în dietă partidele din opoziție au declarat prin oratorii lor, că vor lupta cu toate armele posibile ca proiectele din cestiune, — cari nu mulțumesc orgoliul și aspirațiunile șovinismului maghiar, ér pe de altă parte aruncă sarcini mari pe umerii populațiunei țării, prin faptul că se cere sporirea contingentului de recruți, — să nu devină lege. Partidul kossuthist a anunțat chiar obstrucțiunea contra lor. Lupta va fi mare și înverșunată și se profeteșce, că au să se repete scenele șgomotoșe de pe timpul faimôsei discuțiuni militare de la 1886, când Tisza Kalmán a fost obiectul celor mai vehemente atacuri în dietă și pe stradă din partea kossuthistilor.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Răsboiele lui Ștefan-cel-mare.

După istoricii poloni Długoss și Cromer.

De Nic. Densușianu.

— Urmare —

Mohamed al II-lea, sultanul turcesc pléacă cu toate oștirile sa.e răsăritene și grecesci să supună țera Moldovei.

Memoria băttălii dela valea albă seu răsboieni întemplată în 26 Iulie 1476.*

„Mohamed, sultanul turcesc, aprins de ură neimpăcata asupra lui Ștefan, Voivodul Moldovei, fiind-că nu voia să-i plătescă tribut, și afară de aceea mai ocupase și Chilia și alungase de-acolo garnisónele turcesci, ér în anul trecut 'i causase pierderi enorme nimicindu-i (lângă stêlpul dela Rakowycz și lângă riul Bêrladului) întrêga oștirea sa cea puternică în număr de 120,000 ómeni, își adună acum toate forțele sale la orașul Sofia, și de aci începă să înainteze cu răsboi asupra lui Ștefan,

Voivodul Moldovei. Sultanul Mohamed avea de cuget, ca după-ce va subjuga Moldova și va cuceri éráși cetățile luate, să predée țera acēsta, pe lângă plățirea de tribut, unui Român din Moldova cu numele Alecsandru, care sustinea, că este frate bun cu Ștefan Voivodul. Sultanul turcesc înainte asupra Moldovei cu o mulțime enormă de ómeni, de cămile și tunuri de răsboi. ... Ajungând la Dunăre cu totă oștirea sa, trecu fluviul pe corăbii, și construi aci cincă poduri, astfel, ca să i fie la dispozițiune pentru ori-ce necesitate. ... Tot în același timp năvălise asupra Moldovei și o órdă numărôșă de Tătari, cari venise să dea ajutor Turcilor, și acești Tătari începuse încă mai înainte decăt Turcii să prădeze și devasteze Moldova. Dăr Ștefan, Voivodul Moldovei, nu se înspăimântă de loc, nici față de acești doi inimiți atât de puternici, de Tătari și de Turci, cari năvălise din două părți, aprôpe în unul și același timp, asupra Moldovei, însă cu oștiri separate. Ci el având în inima sa, totdeuna veselă și neobosită, un curagiū de admirat și de necredut, dede foc la toate bucatele și vic-

tualele, ca aceste să nu cadă în mâinile

inimicului și să-i servescă pentru aprovizionare. Apoi cu totă cutezanța și energia se aruncă asupra Tătarilor, de-a căror putere densus se temeaa mai mult, decăt de Turci, și incredințat în ajutorul lui Dumneșu 'i strivi cu mari pierderi și-i nimici cu totul. Apoi persecută cu atâta furie pe cei ce fugeau, încăt pe mai mulți 'i ucise în fugă, decăt în luptă. Terórea cuprinsese așa de mult pe Tătari, ce fugeau, încăt ei își aruncară jos nu numai armele, ca se potă fugi mai iute, dăr și arcurile, tobele, șeile de pe cai și hainele de pe ei, ca cel puțin să potă scăpa fără arme și în pielea gólă, și, apoi întocmai ca nise nebuni, ei se aruncău în riul Niprului.

„În urma acestei învingeri asupra Tătarilor, Ștefan Voivodul infuriându-se și mai mult, se aruncă acum asupra Turcilor și strivi mai multe cete turcesci, cari trecuseră cele dintăi Dunărea cu corăbiile apoi făcând mai multe diferite atacuri asupra Turcilor, din adencimile codrilor, în cari se retrăsese, cu deosebire când aceștia se resfirau prin țera, ca să-și caute proviziuni, densus reuși totdeuna superior și învingătoriū asupra Turcilor, ér pe cap'ivii,

ce-i cădeau în mână, 'i tragea în țepă, ori le tragea pielea de vii, fără să mai aibă în vedere condițiunea ori etatea lor, până când în fine Turcii, cari aveau o mulțime enormă de ómeni, împărțindu-și trupele, il impresurară din față și din dos. Însă Ștefan nici atunci nu se înspăimântă, ci dorind răsboiul cu ori-ce preț, densus se luptă cu ómenii săi în modul cel mai vitejesc în contra Turcilor, cari însă il invinseră. În această luptă din ai săi nu cădură mai mult de 200 ómeni, ér ceilalți, răniți aprôpe cu toții, fură siliți a-se retrage, și cu ei se retrase și Ștefan Voivodul, rezervându-și viața pentru timpuri viitoare și mai bune*).

*) Ér vornicul Grigorie Ureche scrie: „Întorsu-s'au de au intrat în munți, unde și-au ales loc de răsboi la strămtóre, la Valea Albă, unde se chiamă acum Răsboeni, de pre acel răsboi, ce au avut Moldovenii cu Turcii. ... și au dat răsboi, Luni, Iulie în 26, și multă vreme trăind răsboiul neales, de ambe părțile osteniți și Turcii tot adăgându-se cu óste prôșpăta, érá Moldovenii obosiți și neviindu-le ajutoriū nice de o parte, au picat nu fiesce cum, ci până la mórte se apêrau, nici biruiți de arme, ci stropsiți de mulțimea Turcilor. Au rēmas izbândi la Turci; și atâta de mulți au pe-

*) Długossi Hist. Polon. Tom. II (1712) p. 144 seqq.

Dér nu numai în Ungaria, ci și în Austria se ridică voci în contra sporirii contingentului de recruți. Centrul catolic a enunțat într-o ședință a clubului său, că din punctul de vedere al sarcinilor ce se impun locuitorilor noul proiect nu poate fi primit. *Cehii tineri* au decis, că clubul lor rămâne pe lângă hotărârea din Octomvrie 1902, de a lupta în contra guvernului cu toate armele parlamentare permise. Partidul *progresist german* și partidul *poporal german* și-au prezentat ministrului armatei teritoriale Welsersheimb pretensiunile lor cu privire la proiectul militar.

Suntem deprinși să auzim vecinic calumniile și injuriile, ce gazetele archişoviste maghiare le varsă cu mare foc în contra pretențiilor agitatorilor naționaliști. Ori-ce se petrece în sinul naționalităților, cea mai neînsemnată manifestare de viață din partea lor, e luată la ochi, umflată și prezentată în colorile cele mai negre ca o primejdie pentru stat și pentru bunăînțelegere între popoarele lui, și curg insinuările și invectivele la adresa popoarelor nemaghiare.

Astfel vedem într-o foie kosuthistă („Függ. Magyarország” de la 23 Ianuarie) un articol *vennos* în care se face apel la judecătorii statului s'o sfârșescă mai degrabă cu „agitatorii”. „Nu mai e timp de pierdut!” exclamă numita foie. „Prin întârziere ajutam pe agitatori, ca dogmele lor periculoase să străbată în conștiința locuitorilor de limbă străină și să devină o convingere. Trebuie purificat radical și repede între agitatori. Să pierdă acela, căruia nu-i place hegemonia maghiară... Cui nu-i place să trăiască pe pământul nostru, să-și caute o patrie mai bună... Dacă am isgonit pe Neamț și flamura semilunei, n'o să lăsăm dor acest pământ Slovacului „drotoș” său Valahului de la „capre”....

Și când se scrie așa, cine agita? Cine primejduiesce pacea și liniștea între popoarele țării?

De sigur, că indemn și curagiu pentru a scrie așa, i a dat diarului amintit între altele și apelul unei societăți („Felvidéki magyar szövet-ség”) ce se va înființa în partea de nord a țării (slovăcime) cu scop „de a organiza societatea maghiară pentru apărarea ideii de stat național maghiar și pentru grăbirea construirii acestui stat așa fel, ca de-o parte în

tote păturile poporului maghiar să devină principiu diriguitor idea națională maghiară, de altă parte să se impedeze influența elementelor, cari atacă statul național maghiar, activitatea agitatorilor naționaliști să se impedeze și; pedepsescă.” — Apelul începe: „Săbie sângeră se purta odinioară prin țară, când patria era în mare pericol. S'o ridicăm și s'o purtăm acum și noi, căci patria erăși se află în pericol (!) Agitatorii naționaliști fără suflet, sunt tot atâți dușmani jurați ai națiunii maghiare, ai ideii de stat maghiar, și au declarat război maghiarimei și cu ură mai mare ca oricând atacă interesele morale și materiale ale Maghiarilor...”

Nu mai cităm. E de ajuns atât, pentru-ca și orbul să vadă sentimentele dușmănoase de care sunt pătunși o anumită pătură de șovinisti „maghiari” și care cu ură se poartă ei față de nenorocitele naționalități.

Cine agită? întrebăm erăși. Cine aruncă sămînța urei și desbinării între locuitorii aceleiași patrii? Cine?

Boboteza în Bucuresci.

Serbarea Bobotezei și Sfințirea Apeilor s'a făcut în capitala română și în anul acesta, cu ceremonialul obișnuit. Încă de dimineață, un public numeros ocupase ambele splaiuri ale Dimboviței și calea Victoriei, la capătul căreia se ridicase pavilionul pentru oficierea serviciului divin.

Trupele cari trebuia să ia parte la parada militară, formate din detașamente din toate armele, erau așezate pe splaiul drept al Dimboviței; ele erau puse sub comanda d-lui general Al. Angheliescu. Trupele de infanterie erau comandate de d. locot.-colonel Protopopescu Pake; cele de artilerie, de locot.-colonel Costescu; cele de cavalerie, de maiorul Caribolu.

La intrarea pavilionului, în dreapta și în stânga, erau așezați d-nii ofițeri generali și asimilați, din activitate și rezervă. Ofițerii superiori și inferiori, cari nu se aflau sub arme, pe trotuarul din stânga, de pe calea Victoriei, pe două rânduri. Pe trotuarul din dreapta, de pe calea Victoriei, erau așezate drapelele tuturor trupurilor de trupă, aflate în paradă, cu ofițerii și gardele lor.

La sosirea sfințelor icone, purtate de preoți, și urmate de Arhierul Calistrat Orleanu Birlădeanu și de d. primar al Capitalei și escortate de jandarmii pedestri, publicul și trupele se descoperi și muzicele intonează rugăciunea.

Iconele au fost depuse în pavilion, pe altar.

În fața pavilionului așteptau sosirea Regelui d-nii miniștri, președinții camere-

lor, primarul Capitalei, înalții funcționari ai Statului, senatori, deputați ș. a.

Asistă la paradă și d. locot.-colonel Shekhet Bey și căpitan Riza-Bey, atașatii militari turci, și d. comandant Pellarin, atașat militar frances; Casele militare, ale Regelui și Principei Moștenitor ș. a.

* * *

La orele 11 $\frac{1}{2}$, Regele, Principele Ferdinand și Principele Carol dosesc la pavilion, în trăsura deschisă, *à la Daumont*, escortată de un escadron de geandarmi, sub comanda d-lui maior Pretorian. La pavilion, Suveranul și principii sunt întâmpinați de Mitropolitul Primat, inconjurat de înaltul Cler, cu Crucea și cu Evangelia. Maiestatea Sa și Altețele Lor Regale iau loc la stânga altarului și serviciul divin începe.

Drapelele trupurilor de trupă iau și ele loc în pavilion, în partea dreaptă.

* * *

După săvârșirea serviciului divin, Mitropolitul Primat și înaltul Cler, Suveranul, Principii și întreaga asistență au mers la marginea Dimboviței, unde Mitropolitul-Primat, după rugăciunile obișnuite, aruncă Sf. Cruce în apă. Ea fu găsită, și anul acesta, de Ion Ionescu, florar din str. Câmpineanu Nr. 13, care o scote regulat de mai mulți ani.

În momentul aruncării Sf. Crucii în apă, dela Arsenal s'a început tragerea celor 101 salve de tun.

În urmă, M. S. Regele și A. S. R. Principele Ferdinand, urmași de întreaga asistență, luând loc în fața pavilionului, dinspre cheu, au primit defilarea trupelor, în ordinea următoare:

Școala militară de infanterie și cavalerie;

Școlile militare de artilerie și geniu;

Institutul medico-militar;

O companie din batalionul 7 vânători și o companie din batalionul 8 vânători;

O companie din regim. Mihaiu-Vitėzu No. 6, și o companie din reg. 4 Ilfov No. 21;

O companie din regim. 1 geniu;

Două baterii din regimentul 2 artilerie, și două din regim. 10 artilerie;

Un pluton din compania de pompieri;

Două escadrone din regim. 1 roșiori;

Două escadrone din reg. 3 călărași;

Un pluton din escadronul 2 tren;

Tote trupurile de trupă erau cu drapelele și muzicele lor.

Trupele călări au defilat pe jos.

La trecerea trupelor, I. P. S. S. Mitropolitul Primat le stropea cu apă sfințită.

* * *

La orele 12 $\frac{1}{2}$. Regele, Principele Ferdinand și Principele Carol s'au întors la Palat.

Numerosul public, care a continuat să staționeze pe strade, a salutat, ca și la sosire, cu respect și iubire pe Suveran și pe Principii.

SCIRILE DILEI.

— 11 (24) Ianuarie

Mustrat. Lordul major al Londrei, jupănul Samuel Marcus, care la ban-hetul de la Guildhall n'a invitat și pe ministrul român, în semn de desaprobare pentru prigonirea Evreilor și România, a fost chemat de secretarul de stat de la ministerul de interne și a fost aspru mustrat pentru această purtare. Se vorbește că se caută un mijloc de a da o satisfacție oficială guvernului român. Sir Samuel Marcus însă își vede de trebă, pe de o parte insultă România, ér pe de alta storce din România deș și sute de milioane din petroleul ce cumpără acolo.

Băncile populare din Bucovina. Și în Bucovina, ca și la noi în Ardeal, în timpul din urmă s'au înființat o mulțime de bănci populare și aprupe toate după sistemul Raiffesen și al căror capital crește într'un mod destul de mulțumitor, mai cu seamă că în Bucovina, ca și în celelalte țări locuite de Români de sub coróna imperiului vecin, băncile au un caracter național. Germanii din Bucovina au înființat o centrală a băncilor lor, care înlesnește legăturile dintre băncile mici populare și Viena. Românii, vădend supraabundența de capital ce băncile lor au strins, au simțit și ei necesitatea înființării unei centrale proprii românești, cu reședința în Cernăuți.

Atentat asupra patriarhului Ormanian. În Constantinopol s'a săvârșit un atentat în potrița patriarhului armean Ormanian în următoarele împrejurări: Patriarhul celebra tocmai liturgia, când se apropiă de dânsul un tânăr în etate de 24 ani și a descărcat asupra lui două glonțe de revolver. Glonțul dintâiu n'a nimerit al doilea i-s'a înfipt patriarhului în piept d'asupra inimii. În biserică se produse panică mare. Un farmacist armean, care era de față se aruncă asupra tânărului și îl trânti la pământ, apoi fu legat și predat poliției, care a pornit cercetare severă. Atentatorul e membru într'un comitet revoluționar din Londra. Rana în sine n'ar fi așa primejdioasă, decât patriarhul n'ar fi în etate atât de înaintată. Așa însă este de temut, că vor urma complicațiuni. Atentatorul este originar din Rodosto. Se vor face mai multe arestări.

Pentru masa studenților români din Brașov au mai intrat: de la d-l Dr. Mihail Brediceanu din Murăș-Vașarhei 10 coróni în loc de cunună pe sicriul regretatului protopop Ioan Petric. — Primescă marinosul donator cele mai vii mulțămite. — *Direcțiunea școlilor medii gr. or. române.*

Răpire de fete. Printre Sârbii din Banat este foarte răspândit „sport”-ul de a

„Dér învingerea acesta a fost crâncenă pentru Turci. Ștefan Voivodul și ómenii săi se luptară cu atâta curagiu, încât, după cum se spune, au căzut din Turci aprupe la 30,000 ómeni. Însă Ștefan Voivodul nu-și pierdú de loc curagiul din cauza acestei înfrângerii, ci dânsul se pregătia în tot modul de nouă lupte și de nouă atacuri. Dânsul trimise mai mulți solii la Casimir, regele Poloniei, rugându-l să

rit, cât au înălbit poiana de trupurile celor periți unde au fost războiul, și mulți din boerii cei mari au picat și vitejii cei buni au perit cu totul atuncea. Și fu scârbă mare în tota țera, și tuturor domnilor și Crailor de prin prejuri, decât au auzit, că au căzut Moldovenii sub mâna păgânilor.... Er decât au eșit neprietinii din țera, au strins Ștefan Vodă trupurile celor morți movilă și au zidit de asupra óselor o biserică, care trăsese până astăzi la Răsboeni într'u pomenirea acelor suflete.

„După poticala lui Ștefan Vodă, ce a perdut războiul, de sârg au strâns óste, ce au putut de grabă și s'au dus după Turci și iau ajuns trecând Dundrea în vreme de mēdăși și lovindu-i fără de veste i-au stricat, de au plecat a fugire, lăsând pleanul și tot ce au fost pradat. Eră Ștefan Vodă le au luat pleanul tot și s'au întors înapoi cu isbândă”. (Kogălniceanu, Cronicele României, Tom. I. p. 165).

nu întârzie de a-i trimite un ajutoriu de 12,000 ómeni, asigurând pe regele polon, că primind ajutorul acesta, dânsul va face, ca Turcii să fugă cu rușine din Moldova. Însă intru aceea *ciuma și fómnea*, două rele distrugătoare, erupseră în armata turcescă, încât pe fie-care di o mulțime de Turci peria de aceste două flagele. Sultânul însă, nesigur și neresolut, ce se mai făcă, începú să cutriere Moldova și să o ruineze cu foc și cu devastări. Însă din această ruină rezultă pentru el și armata sa o fómene și mai mare.

„După-ce Sultânul devastă și arse aprupe întreaga Moldova, dânsul se întorse asupra *Podoliei*, unde prefacă în cenușă câte-va sate și orașe mai însemnate.

„Apoi începu cât-va timp să bată cetățile dela *Suceva* și dela *Hotin*, dér suferi pierderi enorme lângă amândouă cetățile aceste, și în urmă cu rușine fu silít se ridice asediul și să încerce alt-ceva.... Intru aceea flota turcescă, care venia să aducă trupe nouă pentru subjugarea Moldovei și diferite mașine de războiu pentru espugnarea cetăților și orașelor, a fost din

îndurarea lui Dumnezeu nimicítă de tempestățile mării.

„La scirea acesta Sultânul înspăimēntându-se și simțind, că și regele Poloniei încep a i-se arăta ostil, *părăsi Moldova* și se întorse la Constantinopol”.

Acosta este importanta descriere, ce o face istoricul polon *Długoss* despre războiul cel mare, ce-l avú Ștefan, Voivodul Moldovei, cu puternicul Sultân Mohamed II, cuceritorul Constantinopolului și al înregei peninsule balcanice.

Amēnuntele, ce le aflăm în această descriere, despre întreg decursul acestei expedițiuni, ne probază, că *Długoss* avuse înaintea sa rapórtelile oficiale adresate guvernului polon, scrisorile lui Ștefan-cel-Mare către Casimir regele Poloniei, și comunicările, ce le făcuse solii Moldovei, trimiși la curtea Poloniei.

Despre acest războiu al lui Mohamed II asupra Moldovei, mai avem și o altă descriere, tot atât de instructivă, făcută pe baza fântânelor turcesci.

Cronicarul turcesc *Saed-eddin*, numit în general *Hodja-Efendi*, care trăise în

secolul al XVI-lea, și în calitate sa de pre-ot suprem al curții musulmane se folosise de actele, de diarele și rapórtelile oficiale ale arhivei imperiale turcesci, ne presintă o nouă serie de date autentice despre pregătirile imense, ce le făcuse sultânul Mohamed II, ca să supună Moldova, despre modul de apărare și eroismul fără margini al armatei moldovenesci, despre înfiorătoare devastare, ce o făcuse în aceste timpuri Turcii în Moldova, și în fine despre nereușita acestei expedițiuni.

Étă acum narațiunea analistului *Saed-eddin* despre începutul și decursul acestui memorabil războiu*):

„Ajungend la Sultânul vestea neașteptată — despre înfrângerea lui *Suleiman-pașa* în a. 1475) — și părăndu-se de cuviință z-lului imperial, ca să înfrēneze Moldova, el poruaci a-se stringe armată, și se

* După traducerea italiană a lui *Bratutti* în *Chronica dell' origine e progressi della casa Ottomana*, Tom. II. Madrid, 1652 p. 297—303 (La Hasdeu, Arhiva istorică a României. Tom. I. Partea 2 p. 31—35). Originalul turcesc a rămas până astăzi nepublicat.

fura fetele. Se întâmplă, că se iubesc tinerii, dér părinții se împotrivesc. Atunci flăcăul fură fata, se înțelege, cu voia ei. Am puté să șicem așa dér, că fug amendoi. După câte-va zile, părinții ne mai având ce face, se învoiesc și ei și căsătoria e gata. Se întâmplă, însă câte-odată, că fata i-e dragă flăcăului, dér flăcăul nu i-e drag fetei. In acest cas furatul fetei merge mai greu. Așa se scrie din Becicherecul-mare, că flăcăul Costa Tanaciov a cerut de trei ori în căsătorie pe fata Draga *Erdelian* și tot-deuna a fost refuzat. Ca să ajungă totuși la țintă, tinerul întovărășit de alți trei flăcăi a pândit fata când mergea la oraș. Fata, care habar n'avea de planul flăcăilor, trecea liniștită pe lângă dâșii. Aceștia însă se reped la ea și ridicându-o pe sus, o pun în căruță. Fata însă nu voia să fie furată și începuse să se bătăie cu flăcăii. Biata fată se apăra cu unghiile și cu dinții și unuia dintre flăcăi i-a mușcat un deget. Părinții s'au jeliut la poliție, care de sigur va pedepsi pe țeranul Don Juan.

Milan Trestenicov a fost mai norocos cu Milka Momirov, căci acesta s'a învoit tot pe fugă „să fie furată“. Părinții însă au prins din timp de veste și au anunțat poliția. Acesta s'a luat după părechea îndrăgostită și i-a ajuns tocmai, când sosiseră la țintă. Fata a fost dusă la părinți, ér flăcăul va fi dat în judecată.

Revoltă între musulmani și creștini. Din Cerna-Vodă se telegrafază că s'a iscat o revoltă generală între musulmaii și creștinii. Procurorul Boteanu, din Constanța, a plecat la fața locului. O companie de vânători a restabilit ordinea tulburată.

Condamnarea șantagiștilor din București. Cuvântul „șantaj“ este cuvânt francezesc și se întrebuințează pentru fapta pe care o săvârșesc cine-va, când scie despre altul v'r'un lucru rușinos și îl amenință pe acesta că îl va da în vileag, decât nu-i va plăti suma cutare séu cutare. Șantajul pot să-l facă mai ușor diariștii lipsiți de scrupuli și adesea se aude de asemenea șantaje făptuite în diarele, unde nu este controlul serios și unde au ajuns să pórte condeii nisce ființe murdare și lipsite de rușine. „Sciu despre tine cutare lucru, cutare fărădelege. Să-mi plătesci atâta, căci de pe... vai de pelea ta. Te dau în publicitate să afle toată lumea, cine ești!“ Așa vorbesc șantagiștii. Doi jupân din București, unul *Elias Goldenberg*, care și-a luat frumosul nume românesc *Munteanu*, ér celălalt *Lazar Küstenbaum*, care își schimbasesse numele în *Castelan* purtau și ei condeii scriind la diarul „Adevărul“ din București. Ei se credeau diariști, dér luau acest nume în deșert, căci ei nu erau, decât nisce „șantagiști“, adecă indiviți cari ținteau cu revolverul de hârtie la pieptul victimelor și diceau: „Punga séu onórea“.

Dér li-s'a infundat jupânilor. Au fost prinși cu mâta în sac și „Munteanu“ și „Castelanu“ au fost dați în judecată și pedepsiți, cel dintâiu cu 2 luni închisóre corecțională, ér cel de al doilea la o lună închisóre corecțională.

Desmintire. Suntem rugați să dăm loc următoarei desmintiri: „Scirea comunicată de X și publicată în nr. din Dumineca trecută al mult prețuitei „Gazete“: cumcă în Țințari s'ar fi cântat în ziua de Crăciun „Christos a înviat din morți“ și că s'ar fi publicat și ajunul Bobotezei pe Vineri în 3 Ianuarie, — nu este adevărată. Éta cum stă lucrul: In ziua de Crăciun pe la finea serviciului divin, după ceteria din partea preotului a molitvelor prescrie pe acea di, — cântărețul om bêtân de aprópe 70 de ani a đis numai „Christos a învi“, dér imediat s'a îndreptat și a început a cânta „Nascerea ta Christóse etc.“ Mé mir deci, cum si-a permis d-l X, să publice în lumea mare, că la Crăciun în Țințari s'ar fi cântat tot „Christos a înviat din morți“, în loc de „Nascerea ta Christóse“. In ce priveste publicarea ajunului Bobotezei mi-se pare ce minunea s'a întâmplat în creerii d-lui X, căci alt-cum nu putea scorni ceea-ce a scris. Preotul a publicat conform tipicului prescrie în „Minea“ de pe luna lui Ianuarie pe foia 48, cum-că slusba ajunului adecă césurile se vor ceta Vineri în 3 Ianuarie, și nu Duminecă. Y.“

Pretrecarea Brașovech-nilor. Corul bisericeii gr. or. române din Brașovul-vechiu a dat Luní, în ziua de Bobotezá, o reprezentație musicală-teatrală în sala de la hotel „Orient“ Nr. 1. Corurile au fost dirijate de d-l inv. Nic. *Oancea* jun. Am observat de astă-dată un progres atât în alegerea programului, cât și în executarea acestuia. Corurile, după cât se póte aștepta de la tineri munciți peste săptămână și cari nu prea au timp de a se îndelețnici cu arta cântării au succes destul de bine, mulțămítă d-lui *Oancea*, care și de astă-dată n'a cruțat timp și ostentă în instruirea tinerilor cu cari s'a prezentat publicului. Tot așa de succese au fost și declamațiunile. „Rugămintea din urmă“ de G. Coșbuc (Constantin Voicu) ar fi avut efect mult mai mare, decât declamatorul ar fi accentuat-o mai viu și mai lămurit. Comedia într'un act „Un leu și un zlot“ de R. Rosetti, piesă ce s'a jucat cu această ocaziune, a plăcut fórté mult publicului. Piesa a fost nimerit alésă și cu bun succes reprezentată. S'au distins în deosebí d-nii *Jaliu* și *C. Voicu* (doi prietini din tinerete), apoi d-șórele *M. Jianu* și *M. Russu* (în rolurile de mamă și fiică.) Rolurile au fost bine studiate, ceea-ce s'a vădút din interpretarea corectă și nesilită. Publicul a aplaudat viu pe diletanți. Cătră órele 11 după executarea programului, s'a început dansul cu o horă mare și frumoasă

și s'a continuat până cătră đori. A fost public fórté numéros, popor de al nostru din Brașovul-vechiu, pe cari își era drag să-i privești cum sciu să-și petrecă în armonie și veselie românească. Dér nu numai succesul moral, ci și cel material a fost destul de mulțumitor. Din 188 cor. 20 bani cât s'au încassat, a rămas pe séma șólei române gr. or. din Brașovul-vechiu un venit curat de 92 cor. 28 bani, care sumă s'a și dat epitropiei parohiale. O dare de séma mai aménunțită despre succesul material al petrecerei vom publica în numărul viitor de Dumineca.

Vinerea și numărul trei-spre-đece. Ómenii superștióși (cari cred în boscóne) se tem de ziua de Vineri și de numărul 13. In anul acesta s'a nimerit, că Vinerea și numărul trei-spre-đece în trei casuri s'au întâmplat améndoúe la un loc. De trei ori adecă cade Vinerea pe ziua 13 a lunei, un motiv mai mult de frică pentru cei superștióși. Afară de acesta cifrele din cari se compune anul 1903 adunate (1+9+0+3) dau éráși suma de 13.

Rectificare. In numărul de Dumineca trecută la darea de séma despre contribuiri încassate cu ocaziunea reprezentației teatrale declamatorice din *Tohanul-vechiu*, numele d-lui avocat *Dr. Eugen de Lemeny* se află publicat cu suma de 3 c. 80 bani. Adevérul este, că d-l *Eugen de Lemeny*, care n'a fost în persónă la acea reprezentație a trimis ca ofert suma de 5 coróne. Suntem rugați a rectifica deci cele din numărul trecut în sensul de mai sus. — Mai departe suntem rugați a constata, că tóte contribuiri cuprinse în numita dare de séma au fost făcute pe de-asupra taxei obicnuite a biletului (1 cor. 20 bani) și că prin urmare acele contribuiri sunt „suprasolvíri“. De-altmintea această se înțelege de sine, deóre-ce cel ce-și plătesce numai biletul, nu se publică prin gazete, ci numai acela, care contribuie ceva pe d'asupra. Cuvântul „suprasolvíre“ însă, ori-cât de mult le-ar plăcé unora séu altora, fiind o traducere din unguresce séu nemțesce și anume o traducere, care provócă zimbetul și ironia fraților noștri de peste Carpați, cari și ei cetesc diarele nóstre, — noi am hotărít să-l eliminăm pe cât se póte, ca să nu ridă nimeni de limba nóstră meșteșugită.

Reprezentăția din Bod ce s'a dat în ziua de Bobotezá a avut o reușită din cele mai bune. Inteligența sáséscă a participat în corpore în frunte cu preotul. Sași au fost încântați de cele vădúte și au urmărit cu un viu interes mai ales dansurile naționale, *Călușerul* și *Bătuta*, pe cari 8 tineri le-au executat cu cea mai mare precisiune.

Necrolog. Preotul *Petru Tanco* a repausat după o bóla îndelungată în ziua

de 14 Ianuarie c. Rémășițele pământesci s'au înmorméntat în ziua de 17 Ianuarie în cimitirul gr. cat. din *Monor*. Repausatul a servit 59 ani la altarul Domnului și a ajuns frumoasă vėrstă de 85 ani.

Ce se mai aude de Hülsner. Cetiitorii noștri sciu, că mai anii trecuți Evreul *Hülsner* din *Polna*, care a omorít două fete creștine, a fost osândit de curtea cu jurați din *Kuttenberg* la mórte și după-ce a făcut recurs și s'a stricat sentința dintâiu a fost condamnat a doua órá tot la mórte. Dér *Hülsner* totuși n'a fost spânđurat, ci sentința s'a schimbat prin grație împérătéscă la temniță pe viétă. Acuma se scrie din *Praga*, că *Hülsner* a luat crucea care era atérnată pe peretele din coridorul temniței și trântindu-o la pământ, a scuipat-o și călcat-o în picioare. Pentru această fărădelege și profanare a sfintei cruci. Evreul a fost condamnat din nou să fie închis tot la două săptămâni în cușcă și să stea acolo nemâncat tóta ziua. Acesta pedépsă o va suferi *Hülsner* timp de un an, decât — după cum spune „*Alkotmány*“ — nu vor sări éráși coreligionarii lor să-l scape.

Cor surpat. Ni-se scrie: In comuna *Marca* (com. Sélagiu) în ziua 1-a a sșf. Sărbători ale Nascerei Domnului în decursul serviciului divin s'a surpat corul, care era ticsit de cântăreți. Răniri grele nu s'au întâmplat, răniri mai ușóre însă au suferit 40 de inși. Interesant e, că în cor se afla și corifeul celor 21 faimoși dascáli sélageni, *Vasilie Barna*.

Concert. Duminecă în 25 Ianuarie musica comunală va da un concert în sala hotelului *Europa* sub conducerea capelmaistrului *Max Krause*. Program variat. Inceputul la órele 8. Intrarea 60 bani. — *Societatea filarmonică* va ținé *Luna* la órele 8 s. repetiție generală în vederea concertului filantropic ce-l va da musica comunală.

Resultatul cercetărilor științifice este un balsam pentru suferințe, că adeseori pune omenirea în posesia unei comori care o liberéză de chinuri și dureri. Un astfel de rezultat al cercetărilor este împrejurarea, că și pentru suferințele de goldină și reumatism se află un mijloc vindecător. *Bolnavii* de reumatism adeseori după-ce se folosesc 10—15 ani de diferite băi, totuși nu-și pot procura ușurarea suferințelor lor. Este important a scii cei ce sufer de reumatism, că există un mijloc, care vindecă sigur astfel de suferințe, de aceea este pagubă a cerca diferite mijloce, fiind-că declarațiile diferitelor autorități medicale și mulțimea scrisorilor de recunoștință, pe care fie-cine póte să le vadă, dovedesc fără îndoiélă, că alifa pentru reumatism a lui *Zoltan* este un mijloc vindecător. Productul acestui mijloc este farmacistul *Bela Zoltan* din *Budapesta*, în a cărui farmacie (*Szabadság-tér*) ori-cine póte căpéta alifa. Sticla cu 2 coróne.

îndrumă în primăvara anului hegirei 881 cu stégurile întinse, poruncind totodată galerelelor *Mării negre* de-a transporta în grabă la *Dunăre* proviziunile și tóte lucrurile necesare pentru óstea musulmană. Afând mânia și óferirea Sultanului, *Domnul moldovenesc* dede foc tuturor câmpielor lucrute ale țerei sale, fără a lăsa măcar o urmă de gráne, roduri, de ierburi, aprinđend chiar munții și satele... Acea flacără dușmană și rebelică produse o așa lipsă de hrană, încât o mare parte a óstei musulmane s'ar fi stins de fóme, precum și caii și alte animale ar fi perit fără óvės și fén, decât prin buna prevedere a Sultanului vasele nu ar fi sosit la *Dunăre*. Apoi *Domnul moldovenesc* retrăgénd pe cei avuți și iustăriți ai țerei la nisce munți nestrábătuți, și adăpostind dobitocele la locuri sigure, el se ținea ascuns cu soldații săi în tufele unui codru, astupându-i intrarea cu nisce arbori colosali, încât Sultanul înzădar cerca și căuta în tóte părțile, fără a puté găsi o urmă, séu picior de acei hoți. *Fómetea* începú a cresce din ce în ce mai mult în victoriósa armată, și

nu puține zile eu umblă rétăcind în acea înfricoșată țéră, culcându-se pe pulbere și pe spini în loc de saltele și perine, și la mai mulți de prav umflându-li-se ochii. Se întâmplă prin voia lui *Dumneđeu*, că greșind călăuzul, și apucénd pe o cale opusă sé cađă sub mânia Sultanului și sé priméscă osinda morții, déră scapă de pedépsă, aducénd inaintea Sultanului un om, care scia locul, unde stă ascuns dușmanul.

„Atunci un număr îndestulitor de ostași aleși fú trimis pentru a recunoște starea vrășmașului, dér ei găsiră intrarea închisă cu arbori uriași... Totodată dușmanii încușurându-se în pădurea lor prin șanțuri prea adénci, baricadându-se cu spini și cu alte pedece și așéđend tunurile, pándeau cu armele în mână, păđiau dosurile și săriau... cu săbi și sulite asupra acelor, ce veniau inaintea lor. Intorcéndu-se déră cu multă grabă, trimișii înscințară pe sultan despre cele vădúte.

„Stégurile cele victorióse fură îndreptate în contra acestui ném dușmănesc, și a doua di în đori, înșirând armata, sultanul încușurá pótele acelu codru cu ai săi ge-

neroși lei și viteji, și dete început bătăiei, împușcând din tunuri și din săgeți. Inșé mișeii dușmani, vėđénd asaltul óstii musulmane, deteră și ei foc artileriei lor, făcénd să se cutremure pământul. Dér bunul *Dumneđeu* protegiând pe musulmani și întunecând ochii dușmanilor, focul artileriei lor isbucni mai înainte de a ajunge musulmanii la locul țintei și când se aflau într-o vale, în cât glóntețele sburără pe de-asupra capetelor, fără a face vre-un réu și atunci eșind artileria musulmană și lovind drept în caréle artileriei dușmănesc, nici un glonț nu se perdú în deșert. Cu tóte acestea intrarea codrului fiind închisă, nimenia nu cuteza a merge înainte și chiar ienicerii, al căror obiceiú este de a primi în piept artileria și mușchetăria dușmană, chiar ei nepuțénd susține fulgerile tunurilor, căđură cu fața la pământ. In acel an era agă al ienicerilor *Mahmed-aga Trapezunteanul*... Vėđénd sultanul acea neobicnuită purtare a ienicerilor, đise în chip de muștrare cătră acel agă: Mé mir de fapta acestor juní; óre astfel e dator a face acela, ce încinge sabia voinicéscă? Apoi luând în mână bus-

duganul cel cu șapte aripe, dete pintenii calului. Atunci toți soldații pretoriani pe dată se aruncară la asalt, fără a se despărți de gloriósele urme ale sultanului; și însuși ienicerii rușinându-se de fapta lor, loviră vitejesce pe dușmani, pentru a-și spála péta. De asemenea și soldații greci și cei din *Asia*, vėđénd ardórea sultanului făcură și ei tot ce le sta în putință, aruncându-se ca un furios păreú asupra artileriei și mușchetăriei dușmane și băgându-se printre căruțele inimice, în cât lupta nu încetă până în nópte. In fine óstea musulmană prin puternicul braț al sultanului se încunună cu victorie, și cea mai mare parte a dușmanilor *Moldoveni* deveni pradă pașoului otoman. Cu tóte acestea, rămășița dușmanilor nu lasă armele din mână, apărându-și femeile și copii și făcénd ultimele sfortări cu órba lor vitejie. Soldații musulmani împinși de zelul credinței, se sileau și ei cum putéu, și măcelărind pe dușmani, cu sangele lor făcură din pădure ca o mare adéncă, érá din capetele acelor nenorociți ridicară movile și turnuri. Totuși mulți periră și din óstea musulmană în acel joc

Din Zărnești.

— 20 Ianuarie 1903.

Onorată Redacțiune! De un șir de ani petrec sfintele sărbători ale Născerii Domnului mai mult ca oșpe între cei de acasă, de-orece însușirea meseriei, pe care până în momentul de față sunt decis a o urma, mă ține departe de vatra părintească timpul cel mai mult din an. Cu atât mai mare bucurie, însă și cu iluzii, cari cu cât îmbătrânesc omul, tot mai mult scad, aștept timpul, când pot petrece câte-va zile în mijlocul prietenilor și vechilor cunoscuți. Mă numesc bătrân, de-orece am ajuns în plăcuta poziție, de a me număra la tagma „bătrânilor“, cari în adevăratul înțeles al cuvântului sunt cunoscuți sub numele „tinerimei de mare speranță“. Am cetit despre prăznuirea sf. sărbătorii ale Crăciunului din partea colegilor mei, și din puținele cuvinte referitoare la acea notiță am observat, că astfel de prasnice mari nu le poți sërba în înțelesul strict „ai noștri“, și trebuie să constat, că în această privință atât cât mă atinge pe mine, dăr cred și pe ceilalți pretinți ai mei, cronicarul are totă dreptatea. Dăr să trec la cele ce mi-am pus de cuget a-le comunica.

E vorba de unele evenimente, cari au o deosebită importanță pentru poporul din comuna noastră Zărnești, și petrecându-se în sărbătorile Crăciunului au contribuit la ridicarea nimbului acestora.

Impresiunile mai mult, decât descrierea decurgerei acestora, formeză adevăratul obiect al raportului meu.

Comuna Zărnești, care înainte d'asta cu câți-va ani număra numai o parte neînsemnată de streini între locuitorii ei, după datele statistice cele mai nouă între 4100 locuitorii numără acum 1000 de străini de diferite confesiuni, deci a patra parte din întreaga populațiune nu este română, ci streină. Adăpostul acestora din urmă îl formează fabricile de hârtie, cu a căror lărgire va crește necondiționat și numărul celor străini.

Este evident deci, că față cu această invasiune, fruntașii români ai numitei comune n'au putut rămâne nepăsători pentru sôrtea poporului, ci au căutat ca de timpuriu să asigure locuitorilor români în toate preponderanța, ce li-se cuvine, dăr mai cu seamă prin diferite instituțiuni să le desvôlte conștiința națională și astfel să-i țină strins uniți.

Cea mai veche instituțiune de binefacere: „Reuniunea femeilor române din Zărnești“ rămânând consequentă obiceiului de până acum, a dăruiț și anul acesta o parte din venitul, care în urma buneii chivernisirii a fondului reuniunii, crește din an în an, copiilelor orfane din loc. împărțindu-le haine. Numărând și noi Români multe reuniuni de acestea, ne-am dat cu ideea profesată de ele, și când cetim des-

pre astfel de lucruri, pare-că nu le mai dăm atâta importanță, ci trecem peste ele la ordinea zilei, dăr decă cugetăm în merit la importanța acestor reuniuni și luând în considerare sârăcia poporului nostru, trebuie să constatăm, că aceste reuniuni sunt dintre cele mai binefăcătoare pentru poporul nostru.

Cu bucurie trebuie să relevăm înființarea unei reuniuni de înmormântare, care a și intrat în funcțiune, și a institutului de credit și economii „Creditul“, societate pe acțiuni. Ideea înființării unei reuniuni de înmormântare s'a suleat înainte cu 2 ani, decă totuși reuniunea a ajuns numai acum în stadiul de realizare, cauza este, că deși s'au luat ca basă statutele reuniunii de înmormântare din Orăștie aprobate de ministeriu, totuși la prima subșternere ministrul nu a întărit statutele reuniunii noastre, pretinșând unele modificări, al căror rezultat era, că după fie-care cas de mörte să se plătescă 10 fileri, ceea ce ar fi fost o sumă prea mică pentru de a pute să satisfacă tuturor cerințelor împreunate cu înmormântarea. La o a doua subșternere ministrul a întărit statutele originale, fără modificare.

Ceea-ce privește înființarea institutului „Creditul“ observ, că înainte cu câți-va ani încă ajunsese pe tapet înființarea unei bănci în Zărnești, ba s'a distribuit și subscris și prospectele, totuși din unele greutăți banca nu s'a putut înființa până în prezent, punându-se basă unui institut de credit și economii cu un capital social de 100.000 corone. Scopul băncii este în primul rând ajutorarea poporului, drept aceea s'a declarat de principiu conducător în afacerile băncii: creditul solid, împrumuturile ieftine, dividende pöte mai mici ca la alte bănci și în prima linie ridicarea fondului de rezervă. Acțiunile băncii de câte 100 cor au fost subscrise aproape toate de zărneșteni, cari au manifestat un interes viu față de crearea acestui institut, prezentându-se aproape în număr complet la adunarea generală de constituire ținută la 17 Ianuarie st. n. 1903. Nu mai puțin interes au dovedit Zărneștenii față de reuniunea de înmormântare, între ai cărei membrii se numără inteligența, tot în așa măsură, ca și poporul de rând.

Nu pot trece însă cu vederea indolența tinerimii studioase din loc față cu aceste instituțiuni. Pöte nici o comună nu are atâți teologi și pedagogi ca a noastră, totuși cu regret trebuie să constat, că atât la adunarea reuniunii femeilor române, cât și la a reuniunii de înmormântare și a băncii, nici unul din ei nu s'a prezentat, și apoi nu știu, decă nu ei ar fi în primul rând chie-mați, ca la timpul său, luând es-mpul dela comuna lor natală și cât de cât fiind introduși în instituțiuni de felul celor amintite, să înființeze asemenea reuniuni și în comunele pe cari chemați vor fi ale ferici.

Aceste momente au contribuit, Onorată Redacțiune, la ridicarea prăznuirii sărbătorilor Crăciunului, ele au făcut ca cel puțin în aceste sărbători să dispară monotonia, la care ne-am obișnuit în viața de toate zilele și să se desvölte în sufletul fie-cărui creștin un interes viu față de instituțiuni adevărat creștinesci, și astfel să-și aducă fie-care aminte, că au existat și pentru locuitorii de aici timpuri, când la Născerea Domnului, li-a răsărit și lor, cel puțin în parte, lumina cunoștinții. Ca încheiere mai observ, că n'am amintit numele inițiatorilor acestor instituțiuni, căci cei-ce cunosc împrejurările noastre, ușor îl vor afla.

— bubu. —

Esposiția lucrărilor executate de calfe și ucenici.

Camera de comerț și industrie din Brașov, aduce la cunoștință publică următoarele:

Esposiția lucrărilor executate de calfe și ucenici va avé loc la Pascale anului acestuia și anume între 5—14 Aprilie. Cei ce au de gând să expună lucrări, trebuie să le anunțe cât mai curind, de örece ce asemenea anunțări nu se primesc, de cât până la 20 Februarie. Inștiințarea despre acceptarea anunțărilor se va face în timpul cel mai scurt trimițându-se îndărăpt partidelor un exemplar din cele două hârtii la anunțare.

Obiectele destinate pentru esposiție trebuie trimise până la 31 Martie la adresa camerei de comerț și industrie (Strada Porții nr. 55).

Obiectele exposanților din Brașov sunt a se trimite în zilele de 1 și 2 Aprilie.

Odată cu obiectele destinate pentru esposiție, este a se trimite și o adeverință din partea patronului, în care să se certifice, că exposantul este în atelierul său și că lucrarea respectivă a executat-o însuși.

Cheltuelile fractului pentru obiectele trimise dintr'o localitate colectiv, precum și cheltuelile fractului transportării lor îndărăpt, le va suporta camera.

Ministrul de comerț a acordat favome ca ucenicii și calfele cu domiciliul în reionul camerei să pöta călători în clasa III a trenurilor de persoane și mixte cu prețul jumătate. Cei ce reflectăză la acest favor trebuie să-și comunice până la 20 Februarie a. c. această dorință camerei, arătând și gara din care au de gând să plece. (Gările cele mai apropiate nu se bucură de acest favor.)

Camera va trimite apoi respectivilor din timp certificatele liberate de direcția c. f. u. cari certificate vor trebui arătate la scöterea билетelor.

densul, cu totă țera sa cea bäsărăbescă, au venit ca se jöfuască și să pördă Țera Moldovei, și au ajuns până aici la locul numit Păreul-alb, și noi Ștefan Voevod și cu fiul nostru Alesandru eșit'am înaintea lor aici, și am făcut cu densu mare răsboiu, în luna lui Iulie în 26 zile, și cu îngăduirea lui Dumnezeu biruiți fură creștinii de cătră păgăni, și cădură acolo multă mulțime de ostași moldoveni. Tot atunci Tătarii lovit'au Țera Moldovenescă din acea lature. Pentru aceea binevoit'a Ion Ștefan Voevod din buna sa binevoință, și zidi această biserică întru numele arhistrategiului Mihail, întru ruga șie, și a Dömeii sale Maria, și a fiilor săi Alesandru și Bogdan, și întru pomenirea și ödihna sufletelor tuturor drept credinșilor creștini, cari au perit aici, în anul 7004 (1495), 6ră al domniei lui al 40-lea curgătoriu în luna lui Noemvrie în 8.*)

(Va urma.)

*) După Ep. Melhisedec, Inscipțiunea de la mănăstirea Răsboieni (Bucuresci, 1885) pag. 3-4.

Congresul agricultorilor din România.

„Jurnalul Societății Centrale agricole“ din Bucuresci, publică următorul articol scris de d-l Al. Ciurcu:

În zilele de 14, 15 și 16 Decemvrie mulțime de proprietari de pământ, de plugari mari și mici, veniți din toate unghiurile țării, s'au adunat în Bucuresci, ca să se sfătuescă despre nevoile lor. Trei zile de-arăndul ei s'au strins în mărețul palat din grădina Episcopiei, cei dices Ateneu, și acolo ori-cine a voit, boer, răzeș sau țeran, și-a spus pasul.

Rânduiala vorbirilor a păzit'o cinstitul boer Ștefan Greceanu, mare proprietar, dăr și mare Român, având la dreapta lui pe iubitorul de neam Sava Șomănescu, din Țera Oltului, și la stânga lui pe falnicul stejar N. Negri, din țera Moldovei, toți trei bătrâni fruntași ai neamului nostru, înconjurați de alții mai tineri, dăr harnici Români și bunii plugari.

Multe s'au vorbit, multe s'au spus în aceste trei zile, și care de care se întrecea să grăiescă mai frumos, să arate, cari sunt päsurile plugarului român, cari sunt reiele de care suferă plugăria în România și în ce chip ele s'ar puté îndrepta. Aici nu s'a făcut deosebire între plugarul cel cu pământ mult și cel cu pământ puțin sau chiar fără pământ de fel, ci de toți s'a vorbit cu deopotrivă rövună și s'a dovedit prin acele frumoșe și măestre vorbirii, că ei toți au aceleași nevoi, fiind-că cu toți trăsesc și se chivernisesc din munca pământului blagoslovit al țării.

Stăpânirea a audit toate câte s'au spus în a está adunare, fiind-că ömieni mari, cărmuitorii țării, adecă ministrii, au venit și ei să asculte plängerile plugarilor. Glasul lor a ajuns până la slăvitul nostru Domnitor, vitézul Rege Carol I, care acum 25 de ani cu plugarii români a luat Plevna, și-i cunoșce de-aprópe. În timpul cât a ținut statul plugarilor, nemișcat a fost din sala adunării d-l Ion Kalinderu, de ale cărui bine-faceri pentru plugărie totă lumea a audit, care e omul de încredere al Regelui, și care a istorisit iubitelui nostru Domnitor toate câte s'au spus în acele trei zile.

Fiind-că această gazetă merge în toate satele din țară, a-și vré ca toți țeranii să șeie ce s'a vorbit la congresul agricultorilor, și de aceea rog pe cei cu sciință de carte să cetescă aceste rânduri obștei locuitorilor, Dumineca la eșirea din biserică cum se face la frații noștri Români de peste munți.

Voit' spune pe scurt și în limba poporului cele vorbite la Congres, căci nu e cu putință să arăt pe larg, ce a grăit fie-care, voit' face o iconă a Congresului, din care tot Românul să vadă, că s'a vorbit de nevoile tuturor, și că sunt ömeni în țera asta, cari se muncesc și să străduesc

Privire caldă.

(După Lenau.)

Aurii pătrund în codru
Zorile de primăvară,
Și din cer o veste dulce
De iubire se coböră.

Fericit ascultă codrul
Și cu ramurile sale
Întră 'n horile vieții
Și se lögănă a gale.

Câte-o flöre de răsare
Ea cu rouă e udată;
Biata tremură voiösă
Că de ceruri nu-i uitată.

Și prin nopți adönci de frunze
Päsărica nimerită
De săgețile iubirii
Cântă, cântă fericită.

Cerul sörtea asta dulce
N'a vestit'o prin cuvinte;
Fericirea a aprins'o
Cu privirea lui ferbinte.

Mie tot uritul iernii,
Tötă lunga ei osändă
'Mi-a schimbat'o 'n primăvară
O privire caldă, bländă.

I. Prișcu.

mortal, împodobindu-se paradisul cu sufletele lor. Se întunecă atunci fața mării Moldovenilor, ce scurtă mâna puterii lor, și acel îndrăcit Domn moldovenesc eșind prin o ascundetură a pădurii și fugind la munți cu puțin de ai săi, pierdú onörea, reputațiunea și lucrurile cele mai prețioșe. Cădură acolo la mâna musulmanilor mii de băieți și de copile moldovenesci de o așa frumuseță încât numai privindu-i gustai fericirea cerescă. Cu norocul sultanului, mulți sëraci se îmbogățiră și mulți mähniți se înveseliră, și pe sinul frumöselor moldovene se ödihnră de atâtea munce și suferințe trecute. Două luni în șir prädând Moldova din ordinul sultanului, soldații căpătară atâtea jafuri și atâtea mulțime de animale, încât nu le puteau cuprinde cämpii și lun-cile. După totala ruină și stricare a Moldovei sultanul își recondușe armata la reședința din Adrianopole. În acest resbel Domnul muntenesc servi cu östea lui... El căpétă de asemenea o parte din prädile moldovenesci, câte 'i se cădeau lui și toate turmele de porci, gäsile în acea întinsă țără, cădură în partea öștii munteneșci.

Inscipțiunea de la Răsboieni.

Ștefan Vodă, scrie vornicul Grigorie Ureche, „după-ce au eșit neprietinii din țără, a strîns trupurile celor morți movilă și a ridicat de-asupra öseler o biserică, care trăiesce până astăzi la Răsboieni, întru pomenirea acelor suflete“.

Acest important monument religiös despre salvarea independentei Moldovei prin sacrificiul atât de enorme, despre învingerea morală a lui Ștefan asupra potopului de öste, ce-l adusese Mohamed II asupra Moldovei, s'a mai conservat până în zilele noastre.

Inscipțiunea este în limba slavonă, 6r conținutul ei în traducere română este următorul:

„În zilele evseviosului și iubitorului de Christos, ale Domnului Ioan Ștefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domnitor al Țerei Moldovei, fiul lui Bogdan Voevodul, în anul 6984 (d. Chr. 1476), 6r al Domniei lui al 20-lea an curgătoriu, sculat'u-s'a puternicul Mohamet împöratul turcesc cu toate ale sale răsăritene puteri, încă și Bäsărăb Voevod, cel numit Laiotă, venit'a cu

să aducă ușurare și îndreptare în toate straturile omenesci, dela opincă până la Vlădică.

Etă cam ce s'a spus la Congres:

De multe suferă plugarul și plugăria la noi, dăr aceste multe trebuiesc împărțite în două părți deosebite.

În partea întâi intră toate acele neajunsuri, cari vin dela stăpânire, și care păgubesc pe plugar. Plugăria fiind la noi meseria, din care se hrănesc totă țera, doica, care alăpteză mulțimea de popor aședat aici dela Munte până la Dunăre și până la Mare, ea trebuie să fie ocrotită de stăpânire mai mult decât toate celelalte. Rostul lucrurilor n'a mers însă așa. Carturarii și cărmuitorii acestei țări, deși au făcut multe lucruri bune pentru meseria plugăritului, n'au făcut în de-ajuns, n'au făcut tot ce ar fi trebuit să facă, au cam lăsat în părăsire această frumescă și mănăsă meserie și s'au îndeletnicit mai mult cu ocrotirea altor meserii, cari nu erau la noi în țară, și pe cari voiau să le infiintze în dauna plugăriei. S'au ocrotit mai mult orașenii, decât sătenii. S'au făcut mai multe lucruri bune pentru industriași, pentru negustori, pentru ingineri, advocați, funcționari, decât pentru plugari. Astăzi plugarii cer partea lor, și rogă pe guvern să-și întorcă privirea spre ei.

Înainte de toate ei cer legi bune pentru săteni, slujbași omenoși și cinstiți, dreptate ieftină și repede, pază bună pentru avutul plugarului mare și mic, măsuri, cari să cheazășiască sănătatea la sate, cum se face la orașe, ocrotirea celui slab în contra împilărilor celui puternic, puțința pentru plugar, ca glasul său să ajungă repede și ușor la auzul stăpânirii, biruri drepte, ăr nu năpăstioare, și plătescă Românul pentru ce are, nu și pentru ce nu are, să stăpânescă fie-care bucata de pământ, la care are drept, și pentru aceasta să se măsore pământurile tuturor, ca să se deslușescă cine e nedreptățit, și să se dea îndărăt celui nedreptățit pământul ce i-se cuive.

Au mai cerut plugarii școle bune la sate, școle, în cari copiii lor să învețe, nu numai a ceti și a scrie, ci a lucra mai bine pământul, așa ca să dea rōde mai multe și mai frumoșe, a îngriji de vite în așa chip, ca să fie mai bune și mai frumoșe, să potă avé mai multă putere la muncă și să dea și lapte mai mult, a face din copiii plugarului buni gospodari, cari să scie să-și facă totă îmbrăcăminte în casă, să scie să se hrănescă mai bine și să se ferescă de boale, să scie să cultive legumele, se altoiescă pomii roditori, să crească gândacii de mătase, să cunoscă albinăritul, prescerea pasărilor de tot soiul, cultivarea ierburilor și rădăcinilor de nutreț cele mai bune și mai spornice, așa ca vita plugarului se aibă în tot anul hrană bună din belșug. cu un cuvânt copilul plugarului, să învețe la școală tot ce-i trebuie plugarului ca să-i aducă mai mult folos munca lui și ca să-și îmbunătătescă traiul.

S'a mai cerut să se dea țeranului puțința, ca să semene și el pe o bucățică de pământ, unde pășunatul să fie oprit, lucernă, trifoi și alte ierburii spornice pentru hrana vitelor lui.

În sfârșit s'a cerut ca plugarul să potă găsi să se împrumute la nevoie plând dobândă mică, ăr munca lui să nu fie rădărnicoită prin tot felul de greutăți când vrea să-și vândă prisosul rōdelor pe care le-a prăsit. În loc ca marfa lui să treacă prin mâinile atâtor mijlocitor, ea să potă găsi înlesniri de desfacere cu preț bun și astfel să rămână mai mulți bani în punga plugarului.

Tot astea le-a cerut plugarii de la stăpânire, fiindcă stă în mâna stăpânirii să le facă, și cu astea s'a sfârșit partea întâi a jeluirilor.

* * *

Să revenim la partea a doua.

În partea asta intră neajunsurile pentru cari nu mai e așa vinovată stăpânirea, noi înșine, plugarii.

La congres ne-am spus unii altora și cătecele noastre și am luat hotărârea, ca să

nu așteptăm toate numai dela stăpânire, ci să facem și noi ceea-ce e în cădere noastră, pentru-ca să ne îmbunătățim sōrtea.

Să fim harnici, muncitori, păstrători și cinstiți. Să fim cu frica lui Dumnezeu, să ne iubim legea și moșia, să cinstim pe cei mai mari, cari ne voesc binele și să ascultăm de sfaturile înțelepte. Să ne ținem de cuvânt, și când nelegăm să facem un lucru, să ne legăm cu gând curat, fără fățarnicie și fără vicleșug, așa cum ne învață sfânta Scriptură, și să ne împlinim cu sfințenie îndatorirea noastră. Numai atunci ne va merge bine și ne vom procopsi.

Pentru-ca pământul să ne dea rōde mai multe, trebuie să-l lucrăm mai bine, să-l arăm mai adânc și de mai multe-ori, să-l curățăm de buruieni, să sfărâmăm bulgării, să-l măruntim cu grapa. Pentru a face toate acestea ne trebuie vite bune, dăr pentru a avea vite bune trebuie să le îngrijim și să le hrănim mai cu trageră de inimă, să le adăpăm la vreme, să le adăpostim, să le muncim cu rost și cu măsură și să nu cerem dela ele mai mult decât pot. Plugarul trebuie să vadă în vita lui pe cel mai bun prieten al său, pentru-că cu ea se hrănesc; ea îl ajută la toate lucrările lui, să supune cu bunăvoință la toate voințele lui, îi dă muncă, carne, lapte și lână, și când tinjește la lucru, nu e că nu vră, ci că nu potă. A bate, a chinui vita e un păcat mare, care mănăie pe Cel de Sus, fiindcă și vita e făptura lui Dumnezeu și are și ea simțire ca și omul. Un alt rău e a pune vitele prea tinere la muncă. Cel care face această păgubescă, fiindcă vita, boul său calul, puși la muncă prea de tineri, nu mai cresc cât trebuie, rămân piperniciți și nevoiași totă viața. De aceea, la noi trebuie să înjugă șese vite, ca să-și facă treba, pe care în alte țări o fac două vite, de aceea, cai de măsură nu se mai prădesc la noi și trebuie să-i aducem cu bani scumpi din străinătate pentru armată și pentru toate trebuințele, unde se cer cai mai rășariți.

Înainte vreme asemenea cai îi prășia țeranul român și ar pută să o facă și de aciu-colo dacă va asculta de poveștele bune. Și buncăștig ar avé el dela prășirea unor astfel de cai.

Apoi nu e mai căștigat plugarul să hrănescă numai două vite bune și să facă cu ele treba, pe care n'ar pută-o face decât cu patru sau 6 vite nevoiașe?

(Va urma)

Apel

pentru strângerea legendelor despre
Stefan cel Mare și Sfânt,
domnul Moldovei.

Peste un an și jumătate Româniaea va sărbători împlinirea a 400 de ani, dela mōrtea celui mai glorios Domn din vécul său: *Stefan Vodă cel Mare și Sfânt*. Pentru sărbătōre-aceasta m'am hotărât ca să strâng la un loc tot ceea-ce se pomenesc încă și acum în popor despre Stefan Vodă, și cartea va fi ca un semn de cuviōsă amintire din partea poporului, pentru acest nădravan al Moldovei.

După multe cercetări în întreaga noastră literatură populară și cât am cules singur său prin prietenii, am înjghebat o colecție, care a întrecut toate așteptările mele și această isbândă mi-a dat curajul, ca 'nainte de a tipări colecția, să fac un a el cătră toți Românii carturarii, ca să binevoiescă a mă ajutara cu tot ce au auzit spunându-se în popor despre Stefan Vodă, sau potă ca au cetit unde-va vre o legendă reslăță despre acest Domn, care ar crede, cetitorul, că să nu o fi aflat, îl rog să mi-o facă cunoscut.

Acum în vreme de iernă, carturarii dela țară, pot lesne să culégă câte ceva, fiindcă-i toiul clăicilor și șeșătorilor.

Etă ce ași dori să se culégă despre Stefan Vodă cel Mare și Sfânt:

1) Vitejiile (bătăliile). 2) Despre Dōmnele lui Stefan. 3) Curțile domnesci. 4) Căntece despre Stefan Vodă. 5) Ostașii viteji din vremea lui Stefan. 6) Dani și răzășii date de el. 7) Biserici și mănăștiri făcute de el sau de ostași de-ai lui Stefan Vodă. 8) Cruci, poduri, fântâni, iazuri ș.a. făcute de Stefan Vodă, de Dōmnele sale sau din vremea lui. 9) Odōre din vremea lui Stefan Vodă. 10) S'aude prin părțile D-vōstră, cumcă Stefan Vodă cel Mare și Sfânt are

să 'nvie a doua 6ra? Și că duhul lui a comandat oștile române în războiul dela 1877? În sfârșit tot ce se potrivește legende, creșdini, căntece și alte pomeniri, cari sunt numai în gura poporului.

Cei cari vor avé bunăvoința să culégă asemenea amintiri ale trecutului, îi rog, să le scrie întocmai cum le-au auzit și după cum grăiesce poporul.

Toți acei cari vor căuta să-mi trimetă până la Sf. Pașci (6 Aprilie 1903) câte ceva despre Stefan Vodă, fac un serviciu nemului nostru și voiți pomeni despre fie-care la locul cuvenit.

Tuturor, cari mă vor ajuta la desăvērșirea cărții mele, pe lângă că le voiți fi adânc recunoscător pentru fapta lor, dăr când va apăre: „Legendele despre Stefan cel Mare și Sfânt“, am să le dau câte un volum, drept rēsplata.

Cei cari au puțința să trimetă scrisori, să vor trimite pe adresa jos iscălitului:

Cu frățescă dragoste

Simion Teodorescu-Kirileanu,
Gara Zorleni (România).

Catastrofa de la Andidjan.

Ultimele scrieri din Petersburg, în privința catastrofei de la Andidjan arată, că suferințele și desastrul cauzat de catastrofă sunt și mai considerabile de cum s'au creșd. Cinci mii de omeni au fost uciși. Patru-deci de mii și-au vėdut casele dērimate în mieșul iernei, într'o regiune din Asia centrală, unde frigul ucide în cel mai scurt timp. În sfârșit regiunea nu mai este acum decât un deșert.

Acest desastru trebuiesc cunoscut, nu numai fiindcă e un desastru mare, ci fiindcă consecințele economice și politice pot fi foarte importante.

Andidjan era unul din orașele Kanatului Khokand (pe malurile fluviului Sirdaria), care și-a păstrat mult timp independența și nu a devenit provincie rusescă decât la 1876.

Andidjan era un centru prosper pentru cultura și comerțul bumbacului, din care trăiau 40.000 de locuitori. Mulți cultivatori strănseseră averi considerabile și construiera unei linii de drum de fier înlesni dezvoltarea comerțului cu Europa. De-alungul liniei drumului de fier, munți întregi de bumbac brut se aflau acumulate, așteptând vagōne, care să le transporte în Europa. Piața orașului, plină de fel de fel de animale, de mari bazare în cari se desfac produsele locale, dovediau tot-deodată și fertilitatea regiunii și industria locuitorilor ei.

Nimic din toate acestea nu mai există în urma cutremurului dela 3 și 4 Decembrie trecut. Două mii de persoane își găsira mōrtea în aceste două zile, sub ruinele caselor lor. De atunci încōce, șguduituri dese fac nouă victime și măreșc grōza în mijlocul populației. Populațiunea e silită să stea sub corturi, și frigul o decimează. Toți cei cari pot să părăsescă această regiune, altă dată așa de bogată și prosperă, astăzi pustie, se îndreptă spre alte regiuni.

Ce e drept, ajutōrele n'au lipsit. Țarul a dat exemplul, oferind din caseta sa particulară o sumă de o sută două-deci și cinci de mii de franci victimelor catastrofei. Generalul Ivanof, guvernatorul Turkestanului, s'a dus la locul catastrofei, cu toate că linia ferată fusese distrusă pe o mare întindere. Inginerii din Tachkent, soldații din brigada drumului de fier, au construit locuri de adăpost. Trenuri cu nutrimente și vestminte au sosit necontenit.

Dacă pustiirile pricinuite de cutremur au fost mai puternice de cât se presupunea, cu mult mai prompte și mai eficace la rēndul lor, par a fi fost ajutōrele.

Acesta este un motiv, ce va contribui mult la influența ce o are și va avé-o Rusia în părțile Asiei centrale.

Mulțămită publică.

Societatea de lectură „Lumina“ a șodalilor români din Brașov, aduce mulțămită pe calea această Onor. Domni, cari au binevoit a contribui peste taxă șumele mai jos indicate cu ocașunea reprezentațiunei

din sēra de Crăciun: Dr. Leményi 5 cor., Frații Stănescu 5 cor., G. Balea 2 cor., N. N. 2 cor., N. N. 2 cor., B. Baulescu 2 cor., N. N. 2 cor., N. Grădinar 1 cor., P. Nemes 2 cor., Filiala Albina 10 cor., Eremiș 2 cor., E. Arefta 1 cor., Indita Vătășan 1 cor., Mayer 2 cor., Simion Teodor 2 cor., Florea Maelat 40 bani, D. Gogonatu 40 b. † I. Petric protopop 2 corōne, Sterie Stinghe 3 cor., Stadmüller 1 corōnă, N. N. 1 corōnă, D. Făgărășan, prof. 2 cor., G. Lurtz 60 b., A. Schmidt 1 cor., D. Popp 1 cor., Ioan Neamțu 60 b., V. Cliepa 40 b., Luculeț Nechita 60 b., I. Ciurcu 3 cor. 80 b., Florea Pērnea 2 cor., Finta Ferencz 1 cor., G. P. Spuderca 1 cor., V. Preșmerean 80 b., I. Furnică, măcelar 80 b., C. Orghidan 80 b., D. D. Furnică 1 cor. 20 b., A. Vlaicu 4 cor., Dr. Sterie Stinghe 4 cor., Petru Pavel 1 cor. 60 b., I. Pricu 80 b., C. Tiu 40 b., N. Stinghe 40 b., G. Vili 40 b., I. Musică 40 b., Alexandrina Peligrad 50 b., V. Fulga 40 b., I. Muntean 40 b., N. Colacea 2 cor., R. Colscea 60 b., C. Orghidan 1 cor. G. Urzică 80 bani.

Gheorghe Saftu,
cas. societății.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 23 Ianuarie. Adă sēra s'a ținut conferența partidului liberal (guvernamental), în care s'a discutat asupra proiectelor militare. *Szentivanyi* Arpad a desfășurat dorințele apponyștilor, împărțindu-le în două grupuri. În primul grup se cuprind dorințele privitoare la embleme, stēguri, garnisōne maghiare, codul penal militar ș. a. În al doilea grup figurēză postulatele referitoare la contingentul de pace, accentuând, că numai acel supus ungar potă dobândi rang de oșter, care cunoscă limba maghiară.

Br. *Fejervary* a declarat, că cesțiunea emblemelor și stindardelor și Majestatea Sa doresce să se reguleze conform dreptului public ungar. Termin însă nu potă fixa. Dorința privit re la garnisōnele maghiare o apreciează și el, realizarea ei însă se potă face numai succesiv. *Fejervary* a lăudat politica lui Coloman Szell și a declarat, că o sprijinesc. Partidul a votat proiectele militare.

Alexandru Papiu Ilarian și decorațiunile de la 1850.

Estragem dintr'un articol publicat de prof. Dr. I. Rațiu în revista literară „Lucifărul“ sub acest titlu următōrele:

Luptele sângerōse de la 1848—49 să finiră....

...Monarchul nostru hotărise să decoreze câți-va Români mai distinși, foști prefecti, tribuni și alte persoane din inteligența noastră ardeleană.

Decorațiunile împērătesci făcură să se nască felurite sentimente și păreri între Români; unii nu voiau să le primescă, mai târziu însă le primiră, dăr în mod demonstrativ.

Starea această sufletescă a Românilor o aflăm caracterisată într'o scrisōre contemporană, într'o epistolă a inflăcărătului tribun de la 1848 și nemuritorului nostru istoriograf Alexandru Papiu Ilarian, atunci student în drepturi la universitatea din Viena Austriei.

Ea este scrisă în Viena la 28 Sept. 1850, atunci când se lățise deja vestea distincțiunilor imperiale și este îndreptată lui George Barițiu, cu care Papiu de pe vremea această și până pe la 1872, până pe timpul confusiunei sale mentale a întretinut o desă, îndelungată și foarte interesantă corespondență, pe cum apare din „Corespondența“ lui Barițiu.

Scrisōrea din cestiune e păstrată în biblioteca Academiei Române din Bucureșci, secția Msselor Nr. 996 în corespondența neuitatului George Barițiu. De aci o am și eu prin amabilitatea d-lui Ioan Bianu.

Intru cât această scrisōre presintă un deosebit interes nu numai sub raportul vieții lui Papiu, ci și sub acela al gândi

rei Românilor din generațiunea dela 1848, socotit'am să o public „in estenso“, drept contribuțiune la caracterizarea generațiunei din acea epocă; și anume socotit'am să o public in revista tinerimei, ca tînăra generație de astăzi să se scie însufleți de ideile marilor ei antecesorii.

Las așa-déră să urmeze scrisoarea în totă întregimea ei, cu o singură deosebire numai, cu schimbarea ortografiei:

Viena, 28 Septembrie n. 1850.

Domnul meu!

Poate vei fi știind, că mai bine de 60 inteligenți români din Transilvania sunt decorați pentru meritele lor cătră tron cu cruci de aur și de argint, între aceștia ești și D-ta, Iancu, Balint, etc., până și domnul Bărnăuțiu, ba și eu, peste așteptare.

Mi-se pare, că unii Români din Viena nu vor să le primescă. Nicî un argument, nicî o cauză nu este pentru care să le potă primi un Român adevărat, dăr sunt o sută și o mie de cauze, pentru cari nu se pot primi aceste medalii. Cauzele acestea fie-care le spune după priceperea, după punctul său de vedere.

Unii dic, că medaliiile sunt lucruri copilărești, care se cuvin numai parviștilor și majorparviștilor; alții peste tot ață în medalii un semn, un mijloc de a corumpe pe omeni, și pentru aceea nicî un om de omenie astfel de semne de corupțiune nu poate purta pe pieptul său; ești alții pentru medaliiile cu care s'au decorat, inteligenți, prefecți și tribuni etc. etc. vor dice că sunt premiile pentru meritele acelea mari ale Românilor, și cumcă este batjocură pentru Români, ca un Iancu, Axentie etc. să poarte medalie asemenea cu Lederer Meisterul din Sibiu, cu ungurul Gelei din Abrud, cu care s'a bătut; apoi este batjocură, ca Iancu după atentatul făcut, Axente după arest, toți prefecții și tribunii după deosebite batjocuri, acum să se decoreze cu nisece medaluri, cari se dau căprarilor și gemainerilor; vor mai dice unii, cum poate purta Iancu etc. cruci ca un Erdély Episcopul rebel de la Oradea-mare etc. etc. când Iancu și-a vărsat sângele pentru Impăratul, érá acela a fost tot cu rebelii!).

Érá noi să dicem așa: Noi și Voi și toți Români cei buni, că nu le primim, dără nu pentru aceea, că ar fi prea mici, pentru-că decă sunt de la Impăratul nu facem deosebire între mici și mari, dăr nu le primim, pentru-că noi ne-am bătut și ne-am vărsat sângele pentru Impăratul și pentru drepturile națiunei, érá nu pentru stele și monete. Acum vedem, că decă tronul este întărit prin sângele a vre-o 40.000 de Români uciși și prefacerea în cenuse a vre-o 300 sate, dăr cu toate acestea națiunea încă geme tot sub vechea tirănie și se ață acum într'o stare cu mult mai miserabilă, decât înainte de 1848, că încă atunci nu își cunosea drepturile acum și le cunosece, au promise, le-au meritat, și-au periclitat averea și viața pentru ele, și totuși ei sunt denegați.

Cum putem noi dără a ne înfățișa cu cruci și cu medalii, cu semne de sərbători înainte orfanilor, înainte părinților fără fi, înainte satelor arse, înainte națiunei ce geme și grăbesce după avere și după drepturi meritate etc. etc.

Așa dără multămită pentru medalii, dăr poftim să se decoreze mai nainte națiunea, apoi particularii. Acestea credem, că lei vei răspunde dumneata și toți Români decorați cu medalii Bezirks-Comisarului care va da medaliiile, și tocmă și Gubernatorelui, și decă mai este în dumnévostără iubire și credință cătră această națiune necăjită, vă rugăm să nu primiți aceste pete pe pieptul dumnévostără, care l'ați spus de atâtea ori glonțului dușman.

Să te înțelegi cu Munteanu, Rusu, Antoneli, cari încă sunt decorați. Dealtmintretea salutare.

Al D-Vóstră prietin:

Alesandru m. p.

*) Episcopul Vasile Baron Erdély primaóra a fost pe partea insurgenților maghiari, érá după revoluție s'a dat pe partea Austriacilor. Dr. I. R.

Așa gândea Papiu, așa credea el, că e bine să facă; pentru aceea îndemná și pe alții, ca să cugete întocmai și să lucre în spiritul acesta, căci numai așa mai puteau acum impune lumii, care privea la națiunea română.

(Va urma)

Dr. Ioan Rațiu.

Literatură.

Revista de medicină Veterinară. Anul XVI Nr. 1. Publicațiune mentală sub direcțiunea d-lui I. St. Furtună, inspector general, șef al serviciului sanitar veterinar. Numărul acesta are următorul sumar: 1) Difteria paserilor de I. St. Furtună și Ed. Burri. 2) Un cas de cisticercosă la iepure de câmp de I. Demetriuanu. 3) Castrarea scrófelor în gestație de P. Popescu-Daia. 4) Psorospermosa la pesci de Al. Pilat. 5) Bronchita verminosă a rîmătorilor de Th. Bencze. 6) Opiniuni asupra rolului medicului veterinar, ca agent al igienei publice de I. Petrescu Pejean. 7) Revista specială a lucrărilor streine. 8) Cronica. 9) Bibliografie.

Prăsirea pomilor din sade.

Sub sade înțelegem acelea ramuri de un an, cari tăiate fiind costiș sub un mugur și puse în pământ, sub condițiuni favorabile capătă rădăcini.

Pentru prăsirea pomilor din sade, se gem un pământ cât se poate de mănós, fraged și ușor. Într'un pământ lutos și sêrac numai o parte mai mică din sade vor reuși, dăr într'un asemenea pământ nicî nu merită să ne perdem timpul cu ele.

Din sade prăsim cu deosebire acrisorii, rosincinii, (strugureii), vița de vie, gutuiul și mărul doucin.

Sadele se îngropă primăvara de timpuriu. Pământul trebuie să fie săpat încă de cu toamnă, érá primăvara numai il greblăm.

Decă din întâmplare nu am avea la dispoziție un pământ destul de mănós, gunoim bine pământul merit pentru îngropatul sadelor încă de toamna înainte de a-l săpa, cu gunoii putred.

Locul merit pentru șoála de sade, îl împărțim în straturi de câte 130 cm. lățime. In fie-care strat îngropăm patru rânduri de sade, în depărtare de câte 4—5 cm. una de alta.

Sadele se așodă costiș în șântulețul făcut, astfel ca numai 1—3 ochiuri (muguri) să rămână afară.

După ce am isprăvit cu îngropatul sadelor, straturile le udăm bine și umbrim punénd printru rânduri muschiu, frunze verđi seu praf de firez.

In decursul verei straturile cu sade trebuie ținute în curățenie, plivindu-le și săpându-le, căci nimic nu le strică așa tare ca buruiana.

Sadele se culeg toamna după-ce au picat frunda și până primăvara înainte de incolțitul mugurilor.

Sadele culese de cu toamnă, le legăm în mănunchiuri mici și le îngropăm în pivniță în năsip, în dosul unui arbore seu unei zidiri. Decă le-am îngropat undeva afară, peste iernă le acoperim cu un strat de frunze seu paie spre a le feri de îngheț.

Primăvara scoțéndu-le, le pregătim în modul următor: le tăiem tot-déuna sub un mugur, în lungime de câte 20—30 cm., avénd grije ca și la capétul de sus să fie tăiat costiș de-asupra unui mugur.

Decă însă le-am cules primăvara, numai de cât le pregătim în modul arătat și le îngropăm în straturile pregătite deja.

Unii, în loc de a îngropa sadele în șântulețe, le implântă prin apăsare, însă această este o muncă greșită și păgubitoare chiar.

Sadele trebuie culese tot-déuna de pe tufele cele mai productive și mai sănătoșe.

Unii pomologi, obiceinesc a tăia sadele și cu puțin lemn bis anual (de doi ani) sub cuvént, că în casul acesta capătă rădăcini mai multe și mai frumoșe.

Sadele vor rămână în șoála de sade un an, decă pământul e ușor și mănós, la din contră doi ani.

După-ce s'au întărit destul de bine, le transplantăm la locul, unde vor rămânea statornic.

In șoála de sade rămasă gólă, nu e permis în timp de cel puțin doi ani a mai pune alte sade seu a sémăna pomii. Pământul acesta trebuie gunoit bine și cultivat cu plante de săpă.

A. Boldor.

Reprezentății, concerte și petreceri.

De pe Someș, Ianuarie 1903.

În sêra de anul nou (Sf. Vasilie) tinerimea română din comuna Maier de lângă Rodna-v. a dat în folosul bibliotecii reuniunei de lectură din loc, o reprezentație teatrală împreunată cu dans. Harnicul conducător d-l Daniil Sânjoan, notarul comunei Maier, dimpreună cu inteligința din loc și'a dat toată silința, ca petrecerea aranjată de dênșii să multămescă pe toți cei cari au luat parte. Publicul din loc și din împrejurime n'a întârziat a-le da sprijinul luând parte în num'r relativ destul de însemnat. Pe lângă prestațiile dovedite cu acest prilej de tinerii noștri diletanți, ne așteptăm încă și la altele mai însemnate, căci știut este, că tot începutul 'i greu și numai prin muncă și zel putem ajunge scopul.

S'a jucat piesa „Mirésă pentru mirésă“, comedie în 3 acte de Ios. Vulcan. D-nul Daniil Sânjoan, în rolul lui Nechifor Goron, a jucat cu multa pricepere. Mult a plăcut însă d-l I. Barna, care a predat cu haz și forțe natural rolul servitorului Stan resp. Ican, care nu se poate împăca cu multele „titulusuri“ și prin simplitatea lui produce încurcăturile piesei.

Ceialalți domni și domnișore încă s'au purtat brav.

Pe lângă inteligința au luat parte și destui țărani și au dovedit un deosebit interes în întreg decursul petrecerei și cred, că și pe viitor vor îmbrățișa cu dragoste și bunăvoință atari distracții moralisătore.

Resultatul material n'a fost ce e drept favorabil însă în schimb cu bucurie constat, că s'a procurat o cortină cu cele aparținătore, așa încât am nădejde că avénd odată aranjamentul, cu cel mai de aproape prilej, rezultatul material va fi îmbucurător.

După reprezentație a urmat dansul, care a durat până în revărsatul zorilor. Insuflețirea a fost generală. In paușă au toastat mai mulți domni, dintre cari amintesc pe d-l D. Sânjoan, care a toastat pentru óșpeți, érá d-nul Traian Turcu, multămesc d-nului Sânjoan pentru conducerea și reușita petrecerei.

Vă rog dați-mi voie a aminti câte-va din stim. familii, cari au luat parte la această petrecere. Din Maier am văđut familiile: Lazar Avram preot, Groze Ieronim, capelan, Daniil Sânjoan, notar, apoi Ilies, Rus, Coruț, Partene etc.; din Stgeorgiul român: Dr. Monda, medic, Ioan Marcu, învățător, Marțian Toader, notar, Crețu, foréstier, Cintoan, preot-capelan, din Rodna-veche: Nicolau Murășanu, învățător, Z. Pop, Ioan Martu, notar, Traian Turcu, contabil, și încă o mulțime de studenți din loc.

Rog pe acei stim. domni, cari din eróre i-am trecut poate cu vederea a mé scusa, de-órece numai „improviso“ am înșirat câte-va din stim. familii, cari le am ținut în minte. O frumoșă cunună de domnișore a fost de față.

Numele acestora cred că e mai bine a-l retăcéc, ca să nu o pășesc, trecénd din greșéiă pe una seu alta cu vederea.

Cele mai plăcute souveniri le-am dus cu mine și a-i dori, ca în curénd să convenim din nou în o frumoșă societate așa cum a fost aceea din sêra dîlei de anul nou (Sf. Vasilie) și ca toți să ducem aceieși bune impresii, cari ni-le-a oferit acea sêra.

La revedere!

Vedebine.

Săcele, 7 Ianuarie 1903.

D-le Redactor! In sêra de Bobotéză a. c. cercul conferențiar al învățătorilor rom. gr. or. din Săcele, a aranjat serata obișnuită declamatorică-musicală în sala hotelului „Internațional“ din comuna Cernatu.

Pe când altă-dată la reprezentațiile de felul acesta participau mulți tineri Seceleni, veniți de prin Romăuia la familiile lor și aduși aci și de dorul de patrie, acum atari tineri n'au participat mai de loc. Drept pedecă mi-s'a spus, că este dîua următore a Sf. Ioan, când Secelenii își fac visite la ai lor. Mie însă mi-se pare, că este o altă cauză, adecă neinteresarea mi din motivul, că referințele materiale ale Ho Secelenilor au pornit spre decădere, decî un această petrecere de-abia fú cercetată pe jumătate ca altă-dată. La învățătorii ro-urn mări din Săcele am constatat o perfectă armonie și înfrățire esemplară.

Cu puțin înainte de órele opt s'a început escutarea programului cu Colinda, „Nunta din Cana Galilei“ cântată în 4 Jeni voci de corpul învățătoresc, sub conducerea d-lui Luca, secerând repețite aplaușe din partea publicului. A urmat îndată dialogul, cu subiect din evenimentele istorice ale Moldovei pe timpul lui Vodă Lăpuș-. M neanu, declamat de învățătorii Zenovie Popovici și V. Ioan cu precisiune. Tot ór corpul învățătoresc a cântat în 4 voci cântările „Uite mamă“ și „Eță dîua triumfete fală“ cu exactitate demnă de laudă. In fine ant s'a reprezentat piesa teatrală „O nopte furtunosă“ de Caragiali. Ridicându-se cortina s'a văđut scena foarte frumos împodobită. La această au avut roluri învățătorii: Luca Lepedean, Ioan, Cotórá și Odor lângă cari au jucat cu bun succes d-șora M. Iarca și S. Popa.

La 10½ óre s'a terminat esecutarea programului. A urmat dans până la 12½ óre, când se făcú o paușă aprópe d'or o oră.

In paușă învățătorii întruniți la masă comună au cinat. Un număr frumos de studenți din Brașov au cântat în decursul paușei, érá domni învă. dirig. D. Iarca și Ioan au ridicat câte un toast, exprimând, e du-și mulțămirile sincere față de on. ócat peți și de tinerimea studiosă. Pe la ó acc 1½ s'a reinceput dansul și a durat până după 3 óre cu o animositate deosebită. tot

Informându-mé de venitul materiei am aflat, că starea casei a fost cam sâbele buță. Un mic prisos pe séma bibliotecă nu ca anii precedenți, când fondul sta sporea cu 150—200 coróne. Contribuțiunea peste taxa de intrare a fost numai de d-l I. Burduoiu, Romulus Verzea, Peș Mitrea Comșea, Toma Bârsan și I. Balta d.

Un participat

Ghimbar, Ianuarie 1903.

In dîua de anul nou tinerimea noastră a dat o reprezentație declamatorică teatrală după care a urmat dans. Reprezentația s'a ținut în sala de la Hotelul

Pentru
Sesonul de bal
au sosit un asortiment mare de
NOVITĂȚI.

Crêpe de Chine brodate
și **Robe de Mousselin,**
mai departe Peretile și Robe cu fluturi Gaze,
Crêpe de Chine și Mousseline, în toate colorile și
cu toate prețurile.
Pentru alegerea Novităților este un despărțământ separat luminat electric peste di.
Mostre pentru provincie se trimit la cerere.

Magazin de mătăsărie
Szénásy, Hoffmann & C.
Budapest, IV., Bécsi-utca 4.

loc „Zum guten Geist“. Atât declamările cât și piesa „Ruga de la Chisetu“ au reușit bine. De-asemenea „Călușerul“ și „Bătuta“ jucate de tinerii din loc. Acest început frumos i-l datorăm în prima linie d-lui Iosif Comanescu paroch, care încă din anul trecut și-a luat acest angajament cu scopul, ca din venitul curat să se procure lucruri necesare în biserica noastră, ceea-ce s'a și făcut așa, că din anul trecut a rămas un venit curat de 32 cor. ér în anul acesta 60 de cor. cumpărându-se o Sf. evanghelie nouă, care costă 107 cor.

Nu pot însă trece neamintit îndemnarea și conducerea cea bună și înțeleptă a unui preot tînăr, care la tóte ocaziunile bine venite, ține cuvântări potrivite cu afacerile noastre și luptând din răsuferință de a desrădăcina unele apucături rele, ce s'au încuibat odinioară între poporul și tinerimea noastră de aici. Ađi s'au mai împuținat cetele și judecățile. Astăđi simțim o bucurie nețermurită, că duțul dragostei și al păcei a început a stăpâni inimile noastre și suntem mândri de această dragoste între noi, căci numai prin dragoste póte orî și cine a ajunge la rezultate bune.

Un poporén.

Reuniunea gr. cat. de cântări „Concordia“ din Oravița rom. va aranja Duminecă în 1 Februarie 1903 st. n. în sala Hotelului „Impăratul Austriei“ de acolo un concert împreună cu teatrul sub conducerea d-lui Ioan Bogdan învățător, cu următorul

Program: a) Concertul. 1) * * Arde cor bărbătesc. 2) J. Vidu: „Cântec de primăvară“ cor mixt. 3) C. G. Porumbescu: „Sosirea primăverii“, cor bărbătesc. 4) Fr. Jenke: „Țigancă“, cor mixt. 5) T. Popovici: „Sci mândro când ne iubiam“, cor bărbătesc.

b) Teatru. „Baba Hira“ operetă-rajitorie în două acte și trei tablouri de D. M. Millo.

După reprezentație joc. Inceputul la 8 ore séra. Intrarea de persoană: Loc de sedut 1 corónă, loc de stat 60 bani. Bilete de intrare se vënd la d-l Alexe Toc, tantofar, și séra la casă.

Unde mor animalele ?

— Fine. —

Crimele ucigașilor celor mari ne cad mai tare în ochi, decât a celor mici. Pașgenul se aruncă cu poftă de omor spre secetele, ce i-au cădut în roci, leul furnicilor bombardază cu nășip pe furnicile ce-i dură tolcer, ca să nu-i scape din grópă. harnicile furnicilor? Fórtă potrivit e đis, poftă de omor a acestor insecte mici e proporție mai mare, decât a tigrlui. Un animal ce a cădut pe un moșinoi de furnicilor, e pierdut chiar de e mult mai mare decât furnica, decât cumva n'a putut fugi acolo numai de cât. O furnică, decât și-a prins bine prada, o poțî tăia tocată bucăți, tot nu o mai lasă.

Ce nu nimicesce inimicul, grijesc iubele neamuri și elementele, ca să nimicească ele. Multe vietăți își pierd viața în lăta iubirei. Decă invinsul nu e mâncat cumva, atunci se află resturi de animale și dese, d. e. de cerbi, a căror corne se găsește astfel impletectite, încât nu se mai pută descelesta. Apoi în iernile geróse pierd numărate mulțimi de animale. Esundările juméză póte morméntal multor soiuri de animale. Ființele mai mari, cari altcum au înțeles înimicul, d. e. elefantul, bivolul american ș. a. au totuși un inimic: nășipul răitor, care le înădușe. Balena și unele mari de delfin nu arare orî es pe uscat mor în mod demn de tótă compătımirea. Arurile de foc nimicesc nu numai vegetale, ci și tóte ființele, ce nu se pot repara la timp. O nópte frigidă răpesc și a nenumărate insecte. E cunoscut, că unele stele une-orî se aruncă nenumărate mii în mare și se înecă.

În casurile, când au vijelit elefantele, aflăm cadavrele animalelor potopite și de regulă numai scurt timp. În țările calde grijesc vulturii și cânișii se

depărteze cadavrele; la noi, unde mórtea prin elemente naturale e mai rară, încă nu stau mult cadavrele nimicite. Cioclii, mușce, animalele mănăcătoare de hoituri și altele. grijesc de acest lucru. Că aflăm pe țărmurii mărilor cadavre de animale oquatiche, d. e.: de balene, se nu ne prindă mirare, de-óre-ce se cere timp până colosalele cadavre sunt mâncate de paseri și de alte animale.

Totuși se află și la noi cadavre de animale după tempestăți mari. Locuitorilor provinciei e bine cunoscut acest lucru. Apoi cum-că dispar atât de curând chiar și cadavrele animalelor mai mari, vine de acolo, că în câmpii stau ciórele, în păduri vulpea, cu nenumărate alte animale ce mănăncă mortăciuni. Nasul vulpei adurmeacă din depărtare ori-ce hoit.

Astfel rămân numai acele ființe, cari mor de slăbia bătrânețelor. Dér numărul lor e fórtă restrins. Cetim de regulă în cărțile naturalistilor următoarele: „Fórtă rar aflăm animale mórte, de-óre-ce animalele-și presimt apropierea morții și atunci se ascund în speluncă și în scorburi“. Póte fi, dér totuși e de mirat cum de mai nu auđim nimic despre resturile animalelor ce pier în masă și adevă acum în prezent.

Altcum și la om a fost o raritate mórtea de bătrânețe. Cătă vreme el a umblat ca nomad fără animale de călărit și fără caré, copiii mici puteau fi purtați în brațe, dér ce făceau óre cu bătrânii și cu bolnavii? Chiar aceea, ce fac caii sălbatici și bivoli și antilopele alergătoare prin cele deserturi. Îi dá o lovitură mortală, așa cât directă espedare în ceea lume era privită ca un act de compătımire. Numai după-ce omul fu stabil, ori cel puțin după-ce veni în posesiunea animalelor de călărit și de tras, și pe ómenii bătrâni îi puteau folosi ca păzitori de animale, ori ca grijitori de copii, numai atunci fură ascultate povețele lor și-i lasară să trăiescă, ceea-ce nouă, popórelor civilizate, ni-se pare lucru de sine înțeles. Chiar Romanii cei vechi raportau cu gróză despre unele popóre bastinașe din Africa, unde nu era nici un om de 60 ani, de-óre-ce la această etate era omorit.

Numai prin stabilirea omului, prin trecerea lui din starea de nomad în starea de om stabil, numai atunci se dete posibilitatea de a venera pe ómenii bătrâni și a-i înmorménta cu pietate. Nu e déră întemplantarea, ce se observă chiar la animalele stătătoare, d. e. la paseri, care grijesc în comun de membrii bolnavi. Așa istorisesc Darwin despre un pelican bătrân orb, care era fórtă gras, semn că mult timp a fost nutrit de neamurile lui. Din contră, animalele răpitóre, și adevă cele nomade, d. e. lupii, s'au îndatinat a mânca fără milă pe toți membrii familiilor lor ce au devenit bolnavi, ori că au fost vulnerați.

Așa déră la animalele mănăcătoare de plante e excepțiune mórtea următa din slăbia bătrâneței. Numai giganții lor, ca elefantul, rinocerul ș. a. n'au de regulă inimic între animalele răpitóre. Firesce că acesta stă numai la indiviđii deplin crescuți, că pui lor sunt espusi și ei de a fi mâncați de fiéră. Dér și acești giganți deplin crescuți au câte-odată atac cu bestiile. Emin Pașa spune că un elefant fu înhățat de un crocodil și după Bronsart de Schellendorf rinocerul se teme de crocodil. Un cunoscător atât de serios al animalelor, ca Brehm, pune în lumea fabulelor resboiul dintre leu și calul de mare, ér Bronsart de Schellendorf susține, că a vedut un cal de Nil mort, pe care se vedeau semne, că fu sese omorit de animalele răpitóre. Fie însă cum va fi, un lucru stă că numai ca excepție sunt giganții între plantivore. Apoi mai departe, că în special elefantul, când își presimte sfârșitul vieței, se viră în speluncă; asta ar fi ușor de cređut, căci se află des prin speluncă resturi din ósele lui.

Leii și tigrii și alte animale răpitóre mari, la bătrânețe devin mănăcătoare de ómeni cum am mai đis. Ele își sfirșesc viața de regulă prin uneltele omului, care nu scie cruța nimic. Altcum și ele s'ar retrage la bătrânețe în speluncă să móră în liniște.

Trad. de Ioan Pop Releganul.

MULTE ȘI DE TOTE.

Superstițiile Franceșilor în anul 1903.

Anul 1903, ale cărei cifre adunate dau numărul de 13, a readus în discuție superstițiile poporului frances în această privință.

Când se întâmplă ca un an să conțină această cifră, se iau cele mai mari precauțiuni, pentru a se evita nenorocirile, ce s'ar poté întâmpla în cursul aceluia an.

În Bretania toți evită de a întilni femei bătrîne.

În Bourgogne trecătorii dau bani cerșitorilor înainte ca aceștia să cêră.

În Champagne cineva e încântat când póte să spargă din întâmplare un pahar din care n'a beut nimeni.

La Sud se consideră ca o fericită întâmplare, faptul că verși fără să vrei un pahar cu vin.

În Paris, din timpurile cele mai îndepărtate, s'a pretins că e fórtă avantajos pentru o femeie, ca prima persoană, care le uréză „la mulți ani“ de anul nou, să fie un bărbat.

Și decă au fericirea de a fi îmbrățișate de acel bărbat, apoi norocul lor pe acel an e asigurat.

O casă de gheață.

Un doctor holandes din Yokohama, Dr. Van der Heóden, a clădit o casă de gheață, în care este apărat de baccili și de cutremure de pământ.

Acastă casă are o lungime de cincispre-dece și jumătate metri și 5 metri înălțime Zidurile sunt de două rânduri compuse din bucăți mari de gheață, încadrate în ramă. Spațiul gol dintre cele două ziduri este plin cu o soluțiune de sare de nitrin ca să reguleze temperatura din năuntru a casei. Pentru ca să străbată lumina în casă, sunt aședate în ziduri discuri de geam, ér pentru pătrunderea aerului sunt aședate în pereți numeroșe tuburi, cari se astupă la timp cu vată.

Femele devotată bărbatului.

Femea Ana Traubner, din comuna Haida (Boemia) a luat o soluțiune de otravă și a murit în chinurile cele mai grozave.

Acastă femeie s'a ocupat tótă viața cu spiritismul.

Într'o di a chemat spiritul să-i spuie ce face bărbatul ei, care a murit de mult. Mediul i-a spus, că bărbatul ei se găsește într'o grădină cu trandafiri și că se rógă, ca nevasta lui să-l viziteze.

Femeia, fiind pe deplin convinsă că este adevărat ca a spus spiritul și având dragoste nemărginită pentru bărbat, a luat otravă și a murit.

Vecinii povestesc, că au fost anunțați de această hotărîre cu câte-va zile mai înainte, însă nimeni nu lua în serios cuvintele spiritistei Ana din Boemia.

Așa femeie devotată mai rar!

Calendarul săptămânei.

IANUAR (1903) are 31 zile. GERAR

Zilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum.	12 Sf. m. Tatiana	15 Int. lui Pavel
Luni.	13 Sf. m. Ermilii	26 Policarp
Mart.	14 P. ucis în Sinai	27 S. I. Crist.
Merc.	15 C. Pavel Tibeus	28 Carol Marg.
Joi	16 In. Iauț. a. Perru	29 Francisc
Viner	17 † C. pâr. Anton.	30 Adelgunda
Sâm.	18 P. Atanas și Ciril	31 Virgilius

Tergul de rimători din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 20 Ianuarie n. de 21,663 capete, la 21 Ianuarie au intrat 305 capete și au eșit 219 capete, rămânând la 22 Ianuarie n. un număr de 21,749 capete.

Se notéză marfa unгурescă: veche grea dela 121—122 fil. tînără grea dela 124—125 fil., de mijloc dela 123—124 fil. — Sêrbescă: grea 122—124 fil., de mijloc 121—122 fil., ușoră 120—121 fil. kilogramul.

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 23 Ianuarie 1903.

Măsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta în	
		Kor.	fil.
1 H. L.	Grăul cel mai frumos	13	60
"	Grău mijlociu . . .	13	40
"	Grău mai slab . . .	13	20
"	Grău amestecat . . .	10	—
"	Săcară frumósă. . .	8	80
"	Săcară mijlociă. . .	8	40
"	Orz frumos . . .	7	20
"	Orz mijlociu. . .	7	10
"	Ovės frumos. . .	5	50
"	Ovės mijlociu. . .	5	30
"	Cucuruz . . .	10	—
"	Mălaiu (meiū) . . .	8	—
"	Mazăre. . .	16	—
"	Linte . . .	15	—
"	Fasole . . .	17	—
"	Sēmēnță de in. . .	18	—
"	Sēmēnță de cânepă .	7	50
"	Cartofi. . .	1	30
"	Mazărliche. . .	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	96
"	Carne de porc . . .	1	04
"	Carne de oerbec. . .	—	72
100 kil	Său de vită prospēt .	44	—
"	Său de vită topit . .	64	—

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Nr. 870—1902.
a. f. c. sc. d.

Concurs.

Prin această se escrie concurs la postul de director la gimnaziul superior fundațional din Năsăud.

La acest post pot concura acei civili din Ungaria, cari:

- 1) au cualificațiunea recerută prin lege dela profesorii de școlle medii
- 2) posed perfect în vorbire și scriere limba maghiară și română

Cu acest post sunt împreunate următoarele beneficii:

- a) plata de profesor ordinar de 2400 coróne pe an,
- b) adause cincenali de câte 200 coróne,
- c) remunerațiunea de director de 600 coróne,
- d) quartir liber.

Concurenții să-și trimită suplițele ajustate cu documentele de lipsă până în 30 Aprilie 1903 la 6 ore după amiază la comisiunea administrătoare a acestor fonduri.

Din ședința comisiunei administrătoare de fondurile centrali școllastice și de stipendie din districtul Năsăudului ținută în Năsăud la 5 Decemvrie 1902.

Președinte:
Gerasim Domide m. p., Secretar:
814,1—2 Dr. Nestor Simon m. p.

Svine de

VIN nou de Ardeal natural litru cu 36 cr., preste 3 litri cu 32 " precum și

VIN vechiū litru cu 36, 40 și 50 cr.

O încercare va convinge pe fiecare de bunătatea vinului.

Cu tótă stima:

Maria Bucur Băncilă,
(784,7—10.) pe Tocile Nr. 31.

Abonamente la

„Gazeta Transilvaniei“ se pot face orî și când pe timp mai îndelungat séu lunare.

Nr. 616—1903

PUBLICAȚIUNE

Se provăcă toți posesorii de câni de pe teritoriul orașului Brassó, ca să se scopul conșcrierii cânilor pe anul 1903 se ia dela oficiul orașenesc de dare până 10 Februarie a. c. in primire foile de insinuare, și provăcute cu datele recerute, să le așternă aceluiași oficiu, cel mult până la 20 Februarie a. c.

Pentru acei posesori de câni, cari nu pot scrie, se provăd foile de insinuare, pe temeiul informațiilor lor verbale, de către oficiul orașenesc de dare cu datele recerute

Acei, cari indecursul anului ajung in posesiunea unui câne, se îndatorăză, ca pe basa fôiei de insinuare să arate indecursul de 3 zile oficiului orașenesc de dare, că posedă câne.

Intrelăsarea insinuării cânilor se pedepsece, in sensul statutului de câni, cu pedepsă dela 1 cor. până la 100 corone seu cu arestul corăspundător.

Brassó, 22 Ianuarie 1903.

1—2. Oficiul de dare orașenesc.

Spirit denaturat

din fabrica de spirit a firmei Friedrich Czell și filii, care are **escentă putere de iluminat** și e foarte **cu spor**, se capătă cu prețul dîiei in depositul de ape muerale la

Wilhelm Dresnandt,

1—12 Strada Vămei Nr. 23.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Casă de vîndare.

In Strada Orfanilor nr. 5, (lângă restaurantul „Impăratul romanilor“) este de vîndare din mână liberă.

Informații in prăvălia de curierie de acolo. (812,2—4.)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Nici o concurență din Piața Brașovului.

Vinde

Prima lemne de fag

mai ieftine,

ca **ALFRED PORR,**

Strada Porții nr. 59.

COMANDE se primesc încă:

la d-l Heinrich Zntz. . . Str. Porții,

„ „ Fritz Hasenmeyer „ „

„ „ Carol Irk „ „

„ „ Konnert & Co. . . „ Orfan.

3—5, (811)

DEPOSIT de articole igienice.

DEPOSIT de mărfuri de gumi din Paris.

J. REIF Specialist, VIENA

I., Brandstätte 3.

Prețuri curente in coverte inchise franco și gratis.

Trimiterea in provincie cu Rambursă. Discreț à K. 2, 4, 6, 8, 10 etc.

Mare deposit de Pânzărie a lui Benedict Schroll.

Cu bucată se vinde per cassa cu prețul de fabrică și se dă sonto de 8%.

FRAȚII ȘIMAY

Brasov, Tergul grăului nr. 3

Trusouri complete pentru mirese; deposit de **ALBITURI** și **PANZERII** de masă; asortiment bogat de Confecțiuni pentru dame, articole de modă, indigene și străine.

Se primesc comande pentru vestminte de dame și bărbați, care se vor esecuta cât se pôte cu gust, solid și punctual, cu prețuri moderate.

Deposit mare de Pânză de Olanda și Pânzături calitatea cea mai bună.

Mare asortiment: COVACARE și COVERTURI.

Cele mai nouă și mai moderne Perdele de dantelă și lână.

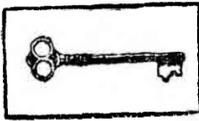
Săpun SCHICHT.

MARCA:

Cerbu seu Cheia

Săpunul cel mai bun și cu spor și prin urmare și cel mai ieftin.

Nu conține ingrediente străine vătămătoare.

Se capătă pretutindenii

La cumpărare se se observe, ca pe fie care bucată de săpun să fie numele „Schicht“ și una din mărcile sus indicate.

99—40, (725)

Pentru a obține un păr bogat și pentru a împedeca căderea părului a înlătura formarea mătreței și a întări pelea capului, se întrebuițați

BALSAMUL de PĒR a lui NEUSTÄDTER

Garantat. Se capătă numai la **Efect sigur.**

EUGEN NEUSTADTER

(760) Farmacia la „S hutz Engel“ Brașov Piața Franz Josif, Tergul grăului. 8—10

Cine dorește să aibă un costum bun, elegant și trainic acela se facă cumpăratura necondiționat la

HANS FIELES

in Brașov, Strada Vămei nr. 13,

unde se află tot-deuna un **asortiment mare de stofe**

de **Loden-Tiroles** neîntrecut de durabile, precum și

Stofe de Kamgarn

dela cele mai ieftine până la cele mai scumpe. **Kamgarn negru, Peruvians** pentru **costume de salon și fracuri.**

La dorință pot recomanda croitori buni, cari sunt in stare să lucreze in 10 ore un costum durabil și fără scăderi.

Recunoscințe număróse.

Mă rog de a visita Magazinul meu, fără a fi si it la cumpăratură.

Hans Fieles,

Strada Vămei nr. 13.

(754,1—20.

Mostre se trimit cu bonificarea speselor poștei.

ANUNȚ.

Subsemnatul are onóre să se recomande onoratului public din localitate și împrejurime, ca

primul măestru zidar român

diplomat, in Brașov,

care întreprinde ori-ce lucrări de zidărie nouă și reparaturi, ce cad in brașna acestia.

Avënd in vedere praxa îndelungată, mă aflu in plăcută poziție de a sat sfăce pe deplin ori-ce dorință și a mulțumi pe On. public cu serviciile mele. Primesc și pregătirea de planuri, devise și preliminare pentru ori și cine, fără deosebire de naționalitate, și la cas de trebuință rog pe On. public a mă fuscința prin o carte poștală, asigurându-l că-l voi mulțami pe deplin.

Tot-deo ată rog pe On. oficii parochiale, eforii școlare, cari au de cuget a zidi seu adapta școli, case parochiale și altele, a refl-cta la mine. Sunt la dispoziție ori și când a da esplancațiun inainte de a se da planurile in lucrare, fără nici o pretensiune de spese de drum

Tot ce se lucreză este sub conducerea și supravegherea mea proprie, asemenea ori-ce lucrare luată asupra-mi să face in termenul fixat, fără întârziere și cu preț de tot convenabil.

Rog deci pe On. public pentru sprijinire.

Cu totă stima

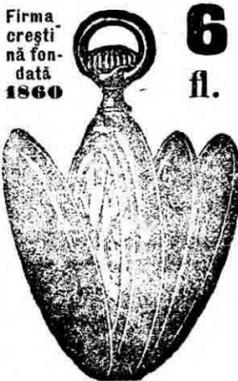
IOAN VOICU,

măestru-zidar,

Brașov, Strada Țintașilor Nr. 2/B.

(801,2—3.)

Firma crești nă fon-dată 1860

6 fl.

NEÎNTRECUTE

in frumșetă și precisiune sunt ciasornicile mele ve itabile elvețiano din

Oțel negru Brillant

Remontoir-Savonnett, cu capac duplu de oțel negru brillant, aparat precis și fin, (garanție trei ani), cadran care lucesce ca opalul, arătător patentat, cerul, mânerul din **veritabil Aurdouble**. Aceste ciasornice sunt foarte căutate și fiecare le pörtă cu plăcere, fiind foarte elegant ajustate

Prețul dimpreună cu ambalagiul fl. 6.—

Ciasornice pentru dame de oțel negru brillant fără capac foarte frumos lucrate fl. 7.— Lanțuri d'aur double potrivite pentru ciasornice de bărbați și dame fl. 1.50. Ciasornice de nickel remontoir fl. 3. ciasornice d'argint remontoir cu capac duplu fl. 5. Trimiterea cu rambursă. Ce nu convine primesc inapoi, și restituu banii, prin urmare nu-i nici un risc.

Iosef Spiering, Wien, I Postgasse 2—22.

Catalog mare ilustrat cu prețurile ciasornicilor, lanțurilor, inelelor se trimite gratis și franco.